

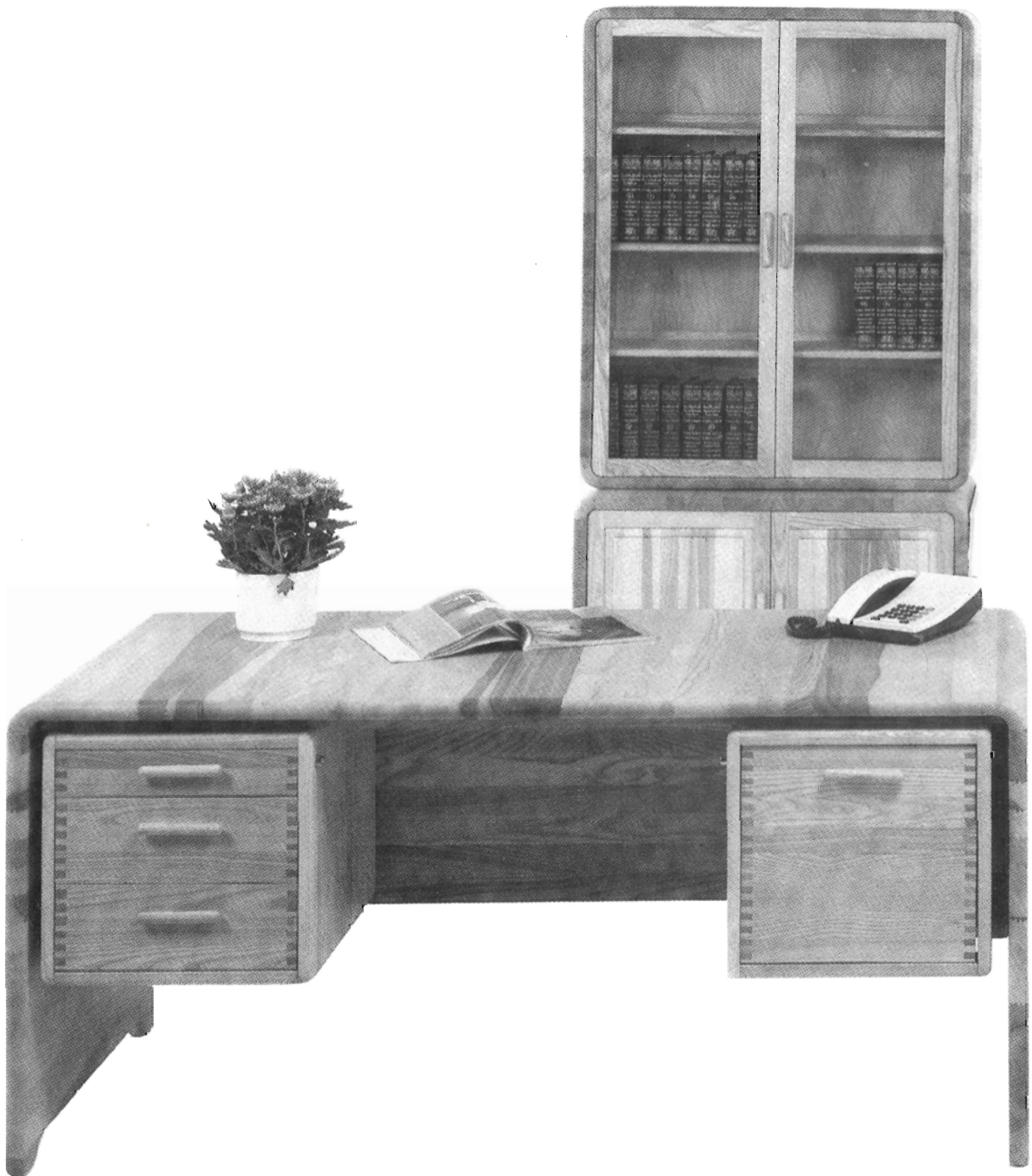
SKOVEN 6-7

UDGIVET AF DANSK SKOVFORENING

1888-1988

88

SKOVEN 6-7/88 Indhold:

Leder: Et jubilæumsår Dansk Skovforening 100 år	203	Skovbrugets EDB i fremtiden	213
Den 25. september 1988 kan Dansk Skovforening fejre 100 året for foreningens stiftelse. Dette markeres bl.a. med en designkonkurrence, udgivelse af en bog om skovdyrkning, en ekskursion til Bregentved m.v.	206	Der søges etableret en database hvorfra alle med en PC'er kan trække aktuelle oplysninger – dette er et af de projekter som en arbejdsgruppe overvejer.	
En udvidet træcelluloseindustri i EF	204	Dansk Skovforenings generalforsamling 1988	214
Fhv. Landbrugsminister Bjørn Westh mener at der bør etableres en celluloseindustri, f.eks. i Jylland, for at sikre afsætningsmuligheder for det danske cellulosetræ og dermed en rettidig udtynding af skovene, for at give beskæftigelse og for at reducere landbrugets overproduktion.		Skovbruget og den offentlige planlægning	218
Ny afregningsform for cellulosetræ	208	Ved foreningens generalforsamling var der omtale af en lang række love der er under forberedelse på skovbruksområdet. Der var en del diskussion om Pyntegrøntsektionen og kontingenter til Skovforeningen. Om eftermiddagen belyste tre foredragsholdere skovbrugets plads i den offentlige planlægning, tilskud til tilplantning og fredning af skov.	
Cellulosetræ skal fremover afregnes på basis af fastmasseindholdet, dvs. det sande rumindhold og ikke som i dag ud fra rummetre. Det nye system introduceres ved en række kurser.		Naturovervågning	220
Årets skandinaviske møbelmesse	210	De mange døde sæler i Kattegat viser behovet for at registrere naturens tilstand og klarlægge årsager til en eventuel uheldig udvikling – en tilsvarende parallel i skovbruget er skovenes sundhed og årsager til en eventuel skovdød.	
Som noget nyt var der på årets møbelmesse stor interesse for at bruge ask og andre lyse træsorter, men kun lidt interesse for at bruge rødkernet bøg. Mange af de danske møbelfabriker bruger dog udenlandsk træ!			
Kortere artikler			
Kort nyt: IMT-traktorer, 217, 224	Vallø Stift 250 år 227	Aktuelle træpriser 234	
Ny hjem 224	EDB-nyt: Bambus PC 228	Si-note: Varmeskader på nordmannsgran 234	
DST 1/88 udkommet 224	Gi' plads til sommerfugle 230	Bøger til salg 235	
Nye Valmet traktorer 225	Hedeselskabet 1987 232	Mild fyringssæson 235	
Debat: Svar fra DSL 226	Skovdyrkerforeningerne 1987 233	Klimastatistik april 235	

Personalialia:

Vosnæsgård og Silviconsult

Skovrider *Per Rasmussen*, Vosnæsgård, har fratrådt sin stilling pr. 15. maj 1988. Skovfoged *Erik Skriver*, Skaføgård, vil herefter varetage administrationen af Vosnæsgård (sideløbende med Skaføgård), mens *Per Rasmussen* fortsætter som tilsynsførende skovrider ved Hovskoven v. Hadsund.

Per Rasmussen bliver leder af en selvstændig dansk afdeling af Silviconsult, som er et internationalt skovbrugskonsulentfirma med hovedkontor i Sverige og datterselskaber i Philippinerne, Ghana og Skotland.

PC-World

Skovtekniker *Søren Kargård Nielsen*, 31 år, tiltræder pr. 1. juli en stilling som redaktør ved tidsskriftet PC-World, der udkommer 14 gange om året. *Søren Nielsen* har været beskæftiget i Dansk Skovforenings økonomisk-statistiske afdeling med intern og eksternt EDB-konsulentvirksomhed.

Nissen, Langå

Trævarefabrikken *Richard Nissen A/S*, Langå, har ansat *Erik Nielsen* som administrerende direktør. *Erik Nielsen* kommer fra en stilling som marketing direktør hos *Evoplan Impplast A/S*.

Otto Bruuns pris

Direktør, forstkandidat, *Morten Knudsen*, Teknologisk Institut, modtog 1. juni "Otto Bruun Prisen" for at have omdannet Teknologisk Institut til en moderne organisation, der yder en værdifuld hjælp inden for formidlingen af ny teknik til store og små virksomheder samt iværksættere.

Forsøgsvæsen og Herkomstkontrol

Statens forstlige Forsøgsvæsen og Statens Herkomstkontrol med Skovfrø og -planter flytter til ny adresse:

Skovbrynet 16
2800 Lyngby

og holder derfor lukket den 6. og 7. juli.

Nyt tlf.nr. for Forsøgsvæsenet
02 93 12 00

Nyt tlf.nr. for Herkomstkontrollen
02 93 13 15.

Levinsen og Arp-Hansen

Søren Levinsen, Træfrø-Planter ApS i

Allerød har meddelt flg.:

"Det er mig en glæde at kunne meddele firmaets kunder og forretningsforbindelser, at *Niels Arp-Hansen*, forstkandidat og H.D., fra og med den 1. juli 1988 vil overtage mit firma og videreføre dets aktiviteter.

Niels Arp-Hansen er 40 år og har en alsidig erhvervsbaggrund, bl.a. fra handel med plantebeskyttelsesmidler og pyntegrønt. I sin fritid driver *Arp-Hansen* et landbrug på 22 ha.

Jeg nærer fuld tillid til at *Arp-Hansen* – foruden at videreføre firmaet – kan videreudvikle det i den retning, som ændrede miljøkrav og forbedrede formeringsmetoder både vil nødvendiggøre og muliggøre.

Jeg forlader ikke arbejdet i firmaet, men vil de nærmeste år, så langt helbred og arbejdslyst rækker, medvirke i det efter bedste evne.

Naturligvis vil der blive tale om en anden lederstil end hidtil; men måske kan forskellen siges at være symboliseret i vore valg af hunderace. Mens jeg har foretrukket den korthårede, har *Arp-Hansen* ruhåret hønsehund. Forhåbentlig vil den forskel være til at bære!

Under alle omstændigheder håber jeg, at den tillid og imødekommenhed jeg har mødt, i usvækket grad må gå videre til min arvtager".

Månedsskrift udgivet af
DANSK SKOVFORENING
Amalievej 20
1875 Frederiksberg C
Telf. 01 24 42 66*
Telex 19765 dsh dk
Telefax 01 24 02 42
Postgirokonto: 900 1 964

REDAKTION:
Søren Fodgaard
(ansvh.)
Lene Loving
(annoncer)
Træffetider:
Daglig fra kl. 8.30 - 16.30
undtagen onsdag (lukket).

REDAKTIONSUDVALG:
Formand: Kammerherre
V. Bruun de Neergaard

Statsskovrider
Steffen Jørgensen

Lektor, lic. agro.
Jens Dragsted

Skovrider
Aa. Marcus Pedersen

Forstfuldmægtig
Jens Bjerregaard
Christensen

Direktør
Jens Thomsen

Abonnement
koster for 1988
kr. 280,- (incl. moms)

Medlemmer af
Dansk Skovforening modtager
Skoven og Dansk Skovforenings
Tidsskrift vederlagsfrit.

Stof til SKOVEN's
august nummer må indleveres
inden 1. august - og gerne før.
Eftertryk med kildeangivelse tilladt.
Tilmeldt Dansk Oplagskontrol.
Kontrolperiode 1.7.86 - 30.6.87.
Oplag: 3673.

Forsiden:

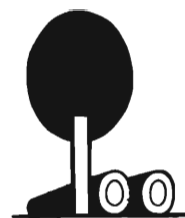

Møbler i massiv ask
med brunerne fra
Snedkergården.
Se også side 210.

JUNI-JULI 1988

20. årgang

Tryk:
Juelsminde Bogtryk/Offset
Tlf. 05 69 38 11 - Telefax 05 69 51 78

1888-1988

Et jubilæumsår - også for skovene

1988 er et jubilæumsår for det danske jordbrug. Over hele Danmark fejrer man stavnsbåndets ophævelse. Skov- og Naturstyrelsen har netop markeret 200 års jubilæum for starten på de statslige hedeplantninger, og Vallø Stift har fejret sit 250 års jubilæum som en moderne jordbrugsvirksomhed.

Også Dansk Skovforening kan fejre jubilæum. Den 25. september 1888 holdt en kreds af skovejere og skovadministratorer, med lensgreve C.F. Danneskiold-Samsøe og professor C.V. Prytz i spidsen, stiftende generalforsamling for Dansk Skovforening, der således kan fejre 100 års jubilæum i 1988.

Man motiverede etableringen med behovet for en brancheorganisation, der i sit arbejde skulle forfølge følgende mål:

- ”- at sikre, saavidt muligt, Skovbrugets Stilling udad til,
- at ordne Skovproducenternes Afsætningsforhold på heldigste Maade,
- at virke for en Forbedring af Skovbrugets Teknik”.

Disse delmål er alle indeholdt i Dansk Skovforenings nugældende formålsparagraf, der lyder:

”Foreningens formål er at fremme dansk skovbrug og varetage dettes erhvervsmæssige og faglige interesser.

I bestræbelserne herfor bør foreningen tillige tage hensyn til bevarelsen af danske skoves naturværdier”.

Samfundets og skovbrugets udvikling har tilført foreningen et stadigt udvidet arbejdsområde, og medlemsønsker og -forventninger giver de løbende udfordringer, der skal sikre dynamik og fleksibilitet.

Det er naturligvis politisk og økonomisk forpligtende at sætte nye mål. Det er derfor nødvendigt med en løbende debat i foreningen for at sikre en foreningspolitik der er en afspejling af medlemsholdninger og omverdenens krav og forventninger til skovbruget.

Dansk Skovforening skal, uanset sin alder, til enhver tid leve op til formålsparagraffen, og i foreningen ser vi med stor fortrøstning frem til at møde nye opgaver i et nyt århundrede.

100 års jubilæum er en stor begivenhed, og i dagene 24. og 25. september vil der blive afholdt en række arrangementer, hvortil der vil være indbudt repræsentanter fra kongehuset, gæster fra ind- og udland, samt repræsentanter fra ministerier, institutioner og organisationer. Vi håber, at et stort tal af foreningens medlemmer vil slutte op og være med til at gøre dagene til en markant begivenhed.

Vilhelm Bruun de Neergaard / Jens Thomsen

En udvidet træcelluloseindustri i EF er en nødvendighed

På længere sigt vil Danmark få sværere ved at eksportere cellulosetræ. Derfor bør der tages initiativ til at etablere en celluloseindustri herhjemme, f.eks. i Midt- og Sydjylland.

Af fhv. landbrugsminister BJØRN WESTH, MF Socialdemokratiet.

Mørke skyer samler sig over dansk skovbrug, og de kan blive hængende i mange år, hvis der ikke hurtigt tages konkrete skridt til at fjerne dem.

Årsagen hertil er at udbuddet af cellulosetræ er på vej til at overhale kapaciteten i den skandinaviske celluloseindustri.

Der er tre hovedgrunde til denne udvikling:

- den stigende mekanisering af skovbruget har gjort det muligt at nedbringe omkostningerne til fældning og transport, hvorved skovvejene animeres til øget produktion.
- politisk og økonomisk tilskyndelse til at tilplante landbrugsjord for at reducere landbrugsproduktionen. Sverige, der er Skandinaviens dominerende aftager af cellulosetræ, regner med inden århundredskiftet at være selvforsynende med cellulosetræ.
- en sænkning af fragtraterne kombineret med store økonomiske problemer i u-landene har resulteret i en stor og stigende u-landseksport af råtræ til den skandinaviske celluloseindustri. Denne eksport sker til en pris, som ligger langt under produktions- og transportomkostningerne ved rationel dansk skovdrift. Der importeres store mængder cellulosetræ fra så fjerne markeder som Chile.

Denne udvikling vil uden indgreb ramme Danmark, der er storeksporthør af uforarbejdet råtræ til den skandinaviske celluloseindustri. Danmark eksporterer ca 1/3 af sin nåletræshugst – svarende til 400.000 m³ – samt 130.000 m³ savværksflis til den skandinaviske celluloseindustri.

Tager man yderligere i betragtning, at de skandinaviske celluloseindustrier på det allerseneste er blevet koncentreret i få, meget store koncerner, der køber ind via fælles indkøbsselskaber, er muligheden for at dansk skovbrug fortsat kan forhandle sig frem til fornuftige priser og afsætningsvilkår blevet meget forringet.

Danmark kan risikere at blive behandlet som et marginalsomt

Fhv. landbrugsminister Bjørn Westh mener at der kan skaffes kapital til at etablere en cellulosefabrik, bl.a. hos institutionelle investorer hvis projektet er tilstrækkeligt lovende. Sunde budgetter kan baseres på EFs store indre marked.

råde af de skandinaviske celluloseindustrier. De store økonomiske ulemper dette indebærer er åbenbare. Hvorvidt de skandinaviske celluloseindustrier gør alvor af truslen, samtidig med at Sverige gør tilnærmelser til EF på grund af det indre marked er selvfølgelig svært at sige.

Under alle omstændigheder kan vi ikke have en interesse i et sårbart skovbrug. Da vi også må have en interesse i selv at forarbejde vore egne råvarer, mener jeg vi må undersøge om vi kan forbedre vores situation.

Udbygning af EF's træindustri

Der er gode argumenter for at tilskynde til udbygning af træcelluloseindustrien i EF:

- EF er storimportør af cellulose til papirfremstilling m.m. Omkring 3/4 af den svenske eksport af skovindustriens produkter går til EF, svarende til en værdi af 40 mia. kr.
- EF ønsker at nedbringe den traditionelle landbrugsproduktion ved

bl.a. at fremme tilplantning på landbrugsjord. Kan der stilles rimelige langsigtede indtjeningsmuligheder i sigte for skovbrugserhvervet, vil tilskyndelsen til at tilplante landbrugsjord stige.

- Rimelige priser på og stabil afsætning af cellulosetræ vil automatisk resultere i en god skovdrift og øget værdiproduktion i de danske skove, fordi de nødvendige udtyndinger vil være rentable.

Ved at udbygge celluloseindustrien i EF slår man altså flere fluer med eet smæk.

Er det muligt og hensigtsmæssigt at udbygge celluloseindustrien i Danmark?

Hidtil er al tale om at etablere en træcelluloseindustri i Danmark, som kan bearbejde en væsentlig del af den nuværende danske cellulosetræproduktion, strandet på grund af forureningsproblemer, investeringsbehov og forsyningsproblemer. Disse forhold har tilsammen gjort rentabiliteten tvivlsom.

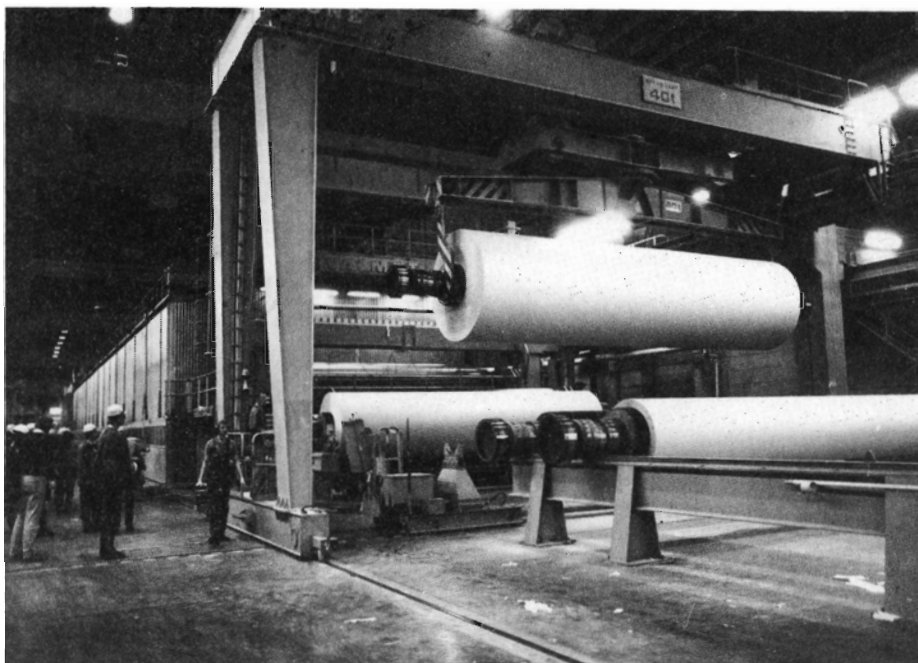
Imidlertid er der sket en teknologisk og økonomisk udvikling, som reducerer disse problemer væsentligt.

Selvom kapitalbehovet for at opføre relativt små cellulosefabrikker fortsat er højt, vil kapitalen kunne skaffes bl.a. hos institutionelle investorer, såfremt projektet er tilstrækkeligt lovende. Når man ser på de store fortjenester den skandinaviske celluloseindustri har haft, skulle det være muligt at opstille sunde budgetter baseret på EFs store indre marked.

Jeg foreslår at dansk skovbrug og andre interesserede går i gang med nærmere at analysere mulighederne og behovet for opbygningen af en træcelluloseindustri herhjemme. At placere en fabrik i Midt- eller Sydjylland forekommer umiddelbart hensigtsmæssigt, dels af hensyn til råtræforsyning, dels for at kunne betjene det nordtyske marked.

Under alle omstændigheder er det helt urimeligt og uholdbart, at den dominerende skandinaviske celluloseindustri store overskud for langt hoved-

partens vedkommende stammer fra eksport til EF, når EF samtidig leverer råvarer til industrien til stadig lavere priser fordi der ikke er reelle alternative afsætningsmuligheder for cellulosestrø.

Etablering af en celluloseindustri i Danmark vil bl.a. betyde en bedre skovdrift – fordi tyndinger bliver rentable – mindre import af papir, nedbringning af landbrugets overskudsproduktion.

Hvorfor vælge halve EDB-løsninger - når De kan få hele løsninger

Vi tilbyder totale administrative løsninger til landbrug- og skovbrug samt et bredt sortiment af standardprogrammer, PC'ere med en eller flere arbejdspladser.

Vælg mellem specielle branchesystemer, standardsystemer, »plastikprogrammer« med service og konsulentbistand.

■ KW-PLAN

Digitalkort
Farvelagte kort
Driftsplanlægning
Statusberegning
Tilv. - hugstberegning
Planrådgivning
EDB-Servicekørsel

■ SKOVSYSTEMER

Opmåling
Lønregnskab
Lageropgørelser
Fakturering
Statistik/regnskab
Bevoksningslister
Årlig opdatering

■ LANDBRUG

Markplan
Markkort
Gødningsplan
Gødningsoptim.
Sprøjteplan
Høstudbytte
DB-opgørelser

■ ADMINISTRATION

Bogholderi
Flere firmaer
Debitor/kreditor
Lønregnskab
DB-regnskab
Budgettering
Tekstbehandling

Det er godt at vide
at der er et udvalg af muligheder hos den samme leverandør.
Det er **vigtigt** at man kan starte med enkelte moduler
og komme videre senere.

KLAUS WUNSCH

Bringstrupvej 40
4100 Ringsted
Tlf. 03 61 97 93

Brugerdata, Nr. Åby ApS

EDB analyse & rådgivning
Byllerup 14 . 5580 Nr. Åby
Tlf. 09 42 16 63

Dansk Skovforening

100 år

Foreningens 100 års jubilæum markeres med bl.a. designkonkurrence, udgivelse af bog om skovdyrkning, festbanket og ekskursion.

Af direktør JENS THOMSEN, Dansk Skovforening.

Søndag den 25. september er det 100 år siden en kreds af skovbrugere var samlet for at stifte Dansk Skovforening. Vi kan derfor i 1988 fejre 100 års jubilæum for skovbrugets brancheorganisation. Dansk Skovforening har i denne anledning planlagt en række aktiviteter lørdag den 24. september og søndag den 25. september.

I forbindelse med festligholdelsen af Dansk Skovforenings 100 års jubilæum er der inviteret repræsentanter for kongehuset, som sammen med gæster fra ind- og udland, repræsentanter fra ministerier, institutioner og organisationer vil deltage i markeringen af dette foreløbige højdepunkt i foreningens historie.

Dansk Skovforenings medlemmer vil i begyndelsen af august måned med posten modtage detaljerede oplysninger omkring jubilæumsarrangementet samt tilmeldingsskema.

Hovedbegivenhederne vil være jubilæumsdagen i Paustians Møbelhus lørdag den 24. september, jubilæumsbanket på Hotel Mogenstrup Kro, ligeledes den 24. september, og jubilæumsekskursion på Bregentved Skovdistrikt søndag den 25. september.

Jubilæumsdagen i Paustians Møbelhus

Møbelfirmaet Paustian har stillet det hus til rådighed, som den verdenskendte danske arkitekt Jørn Utzon har tegnet til møbelfirmaet i Kalkbrænderihavnen i København. Huset er inspireret af den danske bøgeskov, og det vil danne en spændende og inspirerende ramme om skovbrugets jubilæum.

Klokken 14.00 åbnes jubilæumsdagene af Dansk Skovforenings formand, kammerherre *Vilhelm Bruun de Neergaard*.

I løbet af ca. 2 timer afvikles et program, der bl.a. indeholder:

- Præsentation af Dansk Skovforenings jubilæumsbog – "Skoven og dens dyrkning" – udarbejdet af professor, dr. agro. *H.A. Henriksen*. I en festforelæsning vil professor dr. agro. *H.A. Henriksen* fremlægge

synspunkter fra bogen.

- Afsløring af og uddeling af præmier til vinderprojektet i design-konkurrence.

Dansk Skovforening har med rådgivning fra Dansk Designråd indbudt en række designere til løsning af en opgave omkring dansk træs anvendelse i industrielt design, hvor der ved opgavevurderingen specielt vil blive lagt vægt på løsninger, der anvender bøgens rødkerne.

- Jubilæumsarrangementet vil blive knyttet sammen af musikalske indlæg leveret af Radioens Underholdningsorkester/dirigent *Børge Wagner*.

- Møbelfirmaet Paustian vil arrangere en temaudstilling, der i forbindelse med Dansk Skovforenings jubilæum præsenterer nogle af højdepunkterne i dansk møbelarkitekturs anvendelse af dansk træ. Udstillingen vil blive åbnet den 24. september. Skitser og prototyper fra Skovforeningens jubilæumsdesign-konkurrence vil indgå i denne udstilling, der også løber efter jubilæumsdagene.

Arrangementet i Paustians Møbelhus vil være afsluttet klokken ca. 16.00.

Jubilæumsreception

Forud for åbningen af jubilæumsdagene vil der fra klokken 12.00 i Paustians Møbelhus blive afviklet en reception, hvor Dansk Skovforening vil være vært.

Dansk Skovforenings bestyrelse vil være til stede. Medlemmer og gæster, der måtte ønske at fejre foreningen med gaver eller anden opmærksomhed, kan ved denne lejlighed foretage overrækkelsen.

Jubilæumsbanket - Mogenstrup

Lørdag den 24. september vil der blive afholdt jubilæumsbanket på Hotel Mogenstrup Kro for særligt indbudte gæster og medlemmer. Foreningens medlemmer kan tilmelde sig, når materiale er fremsendt fra sekretariatet i begyndelsen af august.

Jubilæumsekskursion

- Bregentved

Søndag den 25. september er kammerherre, hofjægermester *H.H. lensgreve Moltke*, Bregentved, vært ved Dansk Skovforenings jubilæumsekskursion, hvor skovrider *Ole Petersen* vil stå for den faglige ledelse.

Ekskursionen forløber på det skovdistrikt, hvor Dansk Skovforening i 1938 kunne markere sit 50 års jubilæum med en lignende ekskursion. Der vil ved arrangementet blive lagt vægt på en faglig og festlig afvikling af dagen med forevisning af bl.a. den egedyrkning, som Bregentved Skovdistrikt er velkendt for. Der vil i løbet af dagen blive bragt korte faglige indlæg fra repræsentanter fra forskning og undervisning.

Midt på dagen vil der være frokost som en del af arrangementet. Transport vil foregå i busser.

I ekskursionen deltager foreningens særligt indbudte gæster, og medlemmer kan tilmelde sig ifølge materiale, der fremsendes direkte fra sekretariatet i begyndelsen af august.

Deltagertilmelding

Arrangementet i Paustians Møbelhus vil være åbent for hele skovbruget, idet vi dog må tage forbehold for eventuel tilmelding på grund af pladsforhold.

Øvrige arrangementer vil, som ovenfor nævnt, være åbne for indbudte gæster og medlemmer i henhold til tilmelding efter fremsendelse af materiale i begyndelsen af august måned.

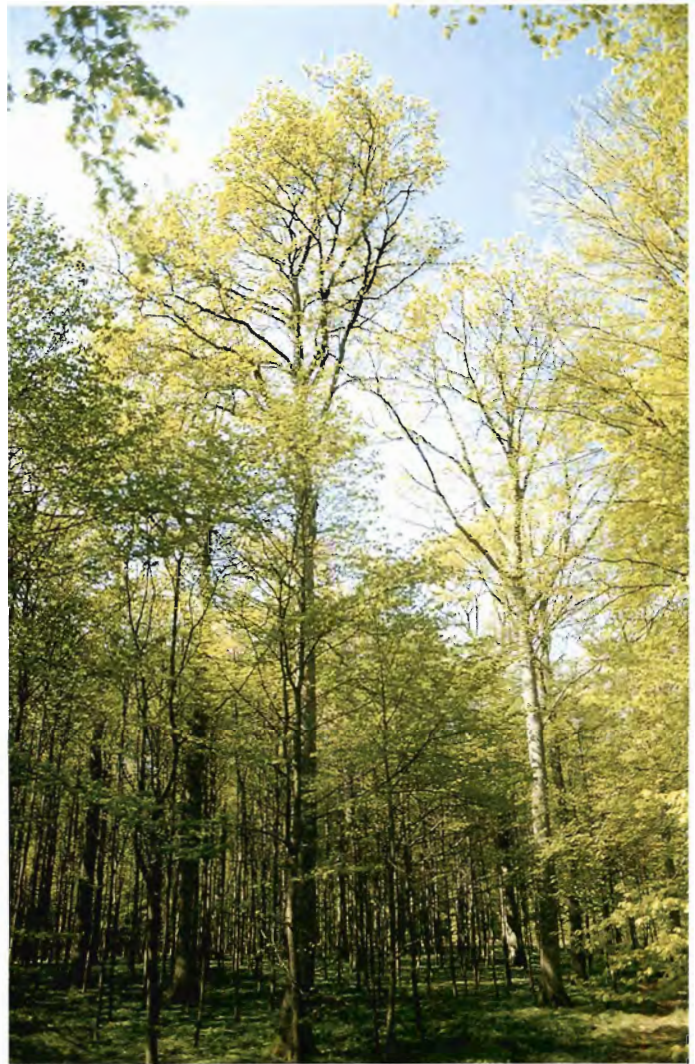
Støtte

Dansk Skovforening har i forbindelse med gennemførelsen af jubilæumsbogens udarbejdelse og design-konkurrencens gennemførelse modtaget stor støtte fra en lang række af fonds og stiftelser, der såvel repræsenterer direkte interesser i skovbruget som støtte fra anden side.

Dansk Skovforening vil i forbindelse med jubilæumsdagene benytte lejligheden til at takke for denne store hjælp, der har været en absolut forudsætning for at kunne gennemføre jubi-

Figur 1.
Festlighederne ved Dansk Skovforenings 100 års jubilæum indledes ved "Paustians hus" i Nordhavnen i København. Huset er indviet for nylig og er tegnet af Jørn Utzon, som har ladet sig inspirere af de høje slanke bøgestammer da han tegnede huset med de kraftige søjler.

Figur 2.
Den efterfølgende dag er der ekskursion på Bregentved gods ved Haslev, hvor der bl.a. bliver lejlighed til at høre om godsets specialitet – egedyrkning. Fotografiet viser den første af forstinspektør Hauchs mange egebevoksninger, anlagt netop for 100 år siden i foråret 1888. Der er senere underplantet med lind. (Bevoksningen ligger i Tureby Dyrehave og vil af praktiske grunde ikke indgå i ekskursionen).

læet med udgivelse af en skovdyrkningslære og afvikling af en designkonkurrence, der skal give inspiration til træets anvendelse i en eksportorienteret industri.

Foreningens medlemmer vil ligeledes i løbet af august modtage et favorabelt tilbud på prænumeration af jubilæumsbogen, der først vil komme i almindelig handel efter den 25. september.

TRÆTRANSPORT overalt

MED

MED

MED SIKKERHED

MED

**RØNNEDE
LAST A/S**

Industrivej 62 - 4683 Rønnede

Telex 40659 ROENLA-DK

Tlf. 03 71 15 25

Ny afregningsform for cellulosetræ fra den kommende leverancesæson

Ved beslutning om indførelse af afregning efter fastmasseindhold af cellulosetræ i Danmark søges opnået bedre overensstemmelse mellem råvarens værdi for celluloseindustrien og træets pris i skoven.

Udarbejdet af Hedeselskabets handelsafdeling, Skov- og Naturstyrelsens Handelskontor og Danske Skoves Handelskontor.

Fra det landsdækkende gennembrud i 1974 har den danske eksport af cellulosetræ udviklet sig til et betydeligt omfang. I 1987 eksporteredes således næsten 700.000 rm til en samlet værdi af ca. 125 mill. kr.

Samtidig har cellulosetræpriserne udviklet sig således, at cellulosetræ i dag for visse kvaliteter er bedre betalt end f.eks. spånpladet træ. Endvidere bliver noget af de mindre dimensioner der tidligere blev aflagt som kassetræ eller tømmer i dag aflagt som cellulosetræ.

Det er derfor naturligt, når de nordiske aftagere af cellulosetræ ønsker mere differentierede prisafregninger, end dem vi kender i dag. Træ af god kvalitet og dermed af større værdi for industrien skal betales med bedre priser, og omvendt må dårlige kvaliteter afregnes lavere end gennemsnittet.

Motiverne

Ved indgåelse af prisaftaler for cellulosetræ i vore nordiske nabolande baseres afregningspriserne på leverancens faktiske kubikindhold af råtræ. Ved omregning til danske forhold – hvor vi som bekendt ofte afregner efter leverancernes rummeterindhold – benyttes standardfastmassetal, f.eks. 65% for gran og 60% for blandet nål.

Ved løbende kontrolmålinger af cellulosetræ, leveret fra danske skovdistrikter, er der imidlertid observeret meget store udsving i de enkelte stakkes fastmasser. For stakke af cellulosetræ har fastmassetallene således varieret fra værdier under 50% til over 70%.

Da celluloseindustriens udnyttelse af råtræet afhænger helt af det faktiske kubikmeterindhold, giver en opmåling i rummetre derfor et dårligt indtryk af de enkelte stakkes værdi for industrien.

Med det formål i højere grad at betale en pris, der svarer til cellulosetræets reelle værdi, har danske eksportører af cellulosetræ indgået aftale med de svenske og norske aftagere om indførelse af afregning efter fastmasse i

Tabel 1.

Afregning af en stak på 100 rm ved varierende fastmasseprocent. Se også fodnote.

251 SEK/65% (gran)			211 SEK/60% (blandet nål)		
Fastmasse %	Hele stakkens pris Kr.	Indeks	Fastmasse %	Hele stakkens pris Kr.	Indeks
59	16.290	91	54	12.533	90
61	16.842	94	56	12.998	93
63	17.394	97	58	13.462	97
65	17.947	100	60	13.926	100
67	18.499	103	62	14.390	103
69	19.051	106	64	14.854	107
71	19.603	109	66	15.319	110

For at vise effekten af afregning efter fastmasse, betragtes en stak på 100 rm. Prisen i skoven vises som funktion af varierende fastmasse. Grundlaget er afregningsprisen i maj 1988 på 251 SEK/211 SEK pr. m³ og kurs 110 DKK/SEK. Indeks 100 for fastmasse 65%/60%.

Danmark fra den kommende leverancesæson.

Handelen med cellulosetræ vil her efter blive baseret på afregninger, der i langt højere grad udtrykker træets egentlige værdi, hvilket vil fremme leverancernes kvalitet og give skove, der leverer velegnet træ, en bedre pris (jf. tabel 1).

Endvidere er systemet konkurrence neutralt, idet alle sælgere og købere (såvel norske som svenske) af cellulosetræ nu vil følge de samme bestem-

melser.

Man skal bemærke, at der også kan være påvirkning af afregningen, hvis stakken indeholder vragekvalitet.

Nye regler introduceres ved kurser

Bestemmelse af en stak cellulosetræs fastmasse kræver nogen indsigt i de forskellige faktorer, der specielt har indflydelse på det faktiske fastmasseindhold.

For at tildele leverandørerne denne viden afholder de danske cellulosetræ-

sælgere i samarbejde med svenske fagfolk fra den uvildige Virkesmåtningsforening i august 1988 en række heldagskurser rundt om i landet. På disse kurser vil grundprincipperne i fastmassebedømmelse blive gennemgået, ligesom deltagerne vil få rig lejlighed til at afprøve teorien i praksis.

På disse introduktionskurser uddeles et skriftligt materiale, hvori de svenske opmålingsbestemmelser er omarbejdet til danske forhold. Informationsmaterialet vil dels beskrive principperne i fastmassebestemmelsen, sådan som den skal foregå i Danmark, og dels indeholde et instruerende billedmateriale.

Nærmere oplysning omkring introduktionskurser og informationsmateriale udsendes senere på sommeren.

Vejledning

Overgangen til den ikke helt enkle fastmassebestemmelse vil på trods af informationskurser og skriftlig information naturligt medføre nogle uafklarede problemer rundt om hos leverandørerne.

Her vil sælgerrepræsentanterne (f.eks. Danske Skoves Handelskontor og Hedeselskabets handelsafdeling) naturligvis fortsat vejlede og rådgive leverandørerne, det være sig pr. telefon eller ved besøg i skoven.

Kontrolordninger

Sælgerrepræsentanterne vil i lighed med hidtidig praksis fortsætte med stikprøvevis syninger af anmeldt træ i skoven. Kontrollen vil i begyndelsen forstærkes for at sikre, at alle leverandører benytter og forstår de nye principper.

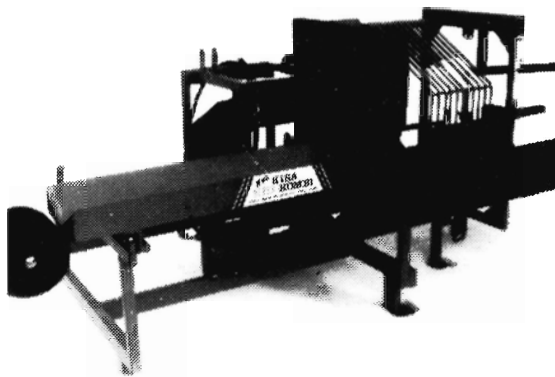
Herudover vil Virkesmåtningsforeningen med jævne mellemrum sende svenske kontrolmålere til Danmark. Denne forening, som er stiftet af svenske råtræsælgere og -købere i forening, forestår i forvejen den uvildige opmåling af hovedparten af det svenske råtræ.

Løbende kontrolmålinger ved foreningens medarbejdere sikrer således et ensartet, troværdigt og retfærdigt system for såvel de danske skovdistrikter, sælgerrepræsentanter som de nordiske købere. De bør derfor hilses velkommen i skoven.

Terminalindmåling

Foruden den omtalte leverandør-opmåling i skoven – der vil være afregningsgrundlag – vil der for nogle mængder ske opmåling efter samme principper ved terminal, hvorefter denne opmåling bliver afregningsgrundlag.

Ny Kisa Super-KOMBI

En helt ny topmoderne maskine, hvor kapvognen er erstattet med et fremføringsbord på kugleleje, hvilket gør maskinen mere bekvem og arbejdssikker. Et alternativ til den velkendte Kisa Ved-KOMBI.

Vises for første gang på Ungskuet d. 22.-25. juni, stand nr. 8095.

INTERNATIONAL FORSTSERVICE

Bogensevej 175 - 5620 Glamsbjerg - Tlf. 09 45 14 68

GRØFTER!

049 - 7 49 47

Den direkte forbindelse til perfekt grøftearbejde.

Lille effektiv maskine. - Skovl med anlæg til almindelige grøfter. - Rabatskovl til dybe grøfter samt grøfter i blødt terræn. - Desuden skovle på 300, 360, 500 og 1600 mm. - Til dræn, vand og planering!

- Gravning af nye grøfter
- Gravning til vandrør
- Nedlægning af rør i overkørsler
- Rensning af grøfter
- Gravning til dræn
- Planering af mindre veje samt spor

HØJ KVALITET
FAST METERPRIS

ENTREPRENØR

JOHAN PEDERSEN

SILKEBORGVEJ 170 - RØGEN
8472 SPORUP - 06 96 81 81
BIL TLF. 049 74947

Årets Skandinaviske Møbelmesse

Danske møbelfabrikanter satser stærkt på lyse askemøbler. Enkelte vovede dog at udstille møbler i brunkernet ask eller rødkernet bøg. Mange danskproducerede træmøbler viste sig at være produceret af udenlandsk træ. Dette forhold bør kunne ændres bl. a. gennem et øget samarbejde mellem skov og træindustri.

Af forstfuldmægtig HENRIK ZELTNER, Dansk Skovforening.

Den årligt tilbagevendende møbelmesse i Bella Centret i København – hvor møbelproducenter fra henvend 20 lande i år var repræsenteret – giver et godt overblik over tidens strømninger indenfor møbeldesign. Over halvdelen af de ca. 500 danske møbelproducenter deltog. Messen udgør således en vigtig skueplads i bestræbelserne på at fremhæve Danmark som et af verdens toneangivende møbellande.

Figur 1.
Massivt bøgebord fra Snedkergården.
Design Preben Bech.

Figur 2.
Nyt bord i ask fra TRIOH. En model der ventes at sælge godt både i Skandinavien og i USA i løbet af et års tid. Vejl. ud-salgspris i Danmark ca. 7.500 kr. Stole fra Vamdrup.

På standene kunne iagttages et mangfoldigt udbud af møbler, der gjorde en udstillers påstand: "En stol er og bliver vel en stol" til skamme. Møbelmessen understregede, at Danmark har mange dygtige designere, hvis modeller indeholder en rigdom af lækre detaljer, som stiller store krav til producenternes håndværksmæssige

Figur 3.
Nyt dråbeformet bord i massiv bøg fra danske Dam-Bré.

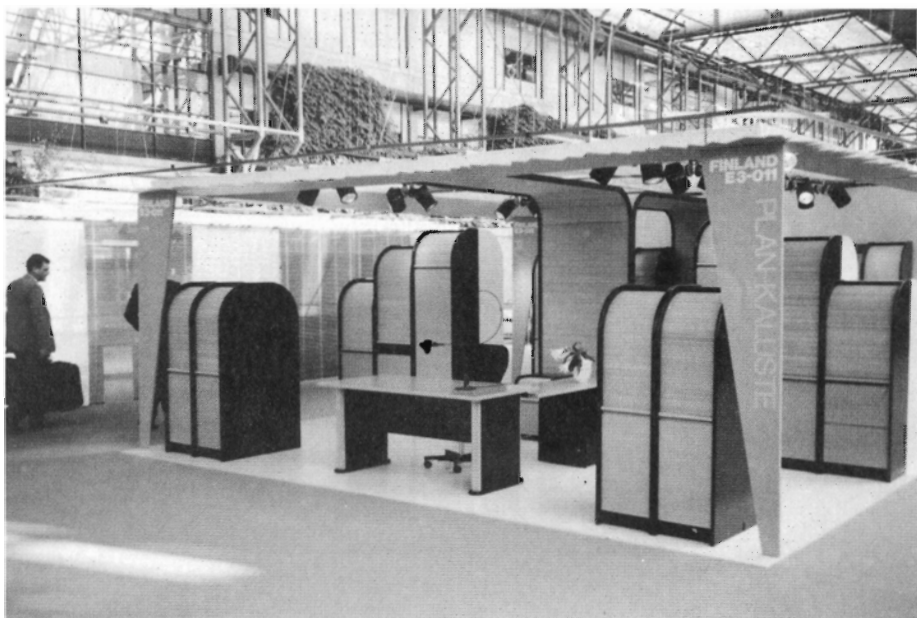

Figur 4.
Spisebord og stole i massiv, oliebehandlet bøgerødkerne fra Schou Andersens Møbelfabrik A/S.

kunnen (figur 1).

Efter denne ros skal dog påpeges, at mange danske stande fremstod som lidt tilfældige udpluk fra møbellagrene og ikke som helheder bygget op om enkelttemaer. Som modpol fremstod flere finske stande provokerende fuldendte (figur 5).

Figur 5.
 Professionel stand fra finske Plan-Kaluste. Lyse naturtræflader i dansk bøg, sidestykker i MDF-plader.

Anvendelse af træ

Når en forstmand besøger Møbelmessen koncentrerer interessen om anvendelse af træ. Møbler udgør en af de smukkeste og højst forædlede anvendelser af træ. Selv om en del møbler i dag fremstilles overvejende af metal eller plastmaterialer, udgør træ fortsat den vigtigste bestanddel.

Ifølge indtryk fra messen er de for tiden mest anvendte træarter: Fyr, teak (og øvrige eksotiske løvtræarter), ask og bøg – i den nævnte rækkefølge. Det skal dog erindres, at der er tale om en eksportmesse, samt at de udstillede møbler i høj grad er udtryk for forventninger til fremtiden.

Selv om den lyse bøg fortsat er uhyre populær i Skandinavien, foretrækker eksportmarkederne fyrremøbler, der er relativt billige, eller møbler i de klassiske løvtræarter som teak, mahogni og eg.

En nyhed var askemøblernes meget fremtrædende position på messen. Mange producenter satser stærkt på asken både på det Skandinaviske marked og i USA. Udstillerne lagde her vægt på, at askens tydelige årringstegninger gør møblerne mere levende og spændende end de meget homogene bøgemøbler.

Foruden de mange helt lyse askemøbler (figur 2) kunne iagttages møbler, hvor designerne lagde vægt på kontrasten mellem den lyse splint og den brune kerne (jvf. forsiden).

På denne baggrund var det interessant, om bøgens rødkerne havde fundet samme anvendelse. Desværre erklærede de fleste producenter, at for-

brugere af bøgemøbler primært efterspørger den helt lyse og meget ensartede vare (figur 3).

En enkelt producent (Schou Andersens Møbelfabrik A/S) udstillede dog flere møbler i oliebehandlet, rødkernt bøg (figur 4).

Oliebehandlingen fremhæver rødkerneens varme farvenuancer, hvorved fladerne fremstår som en mellemting mellem teak og mahogni. Interessen for rødkerne møblerne var stor, men møblerne var helt nye, hvorfor fabrikken endnu ikke havde salgserfaring.

Ansager Møbler A/S udstillede møbler, hvor designeren netop fremhævede kontrasten mellem bøgens lyse splint og den røde kerne. Resultatet forekom meget fuldendt (figur 6).

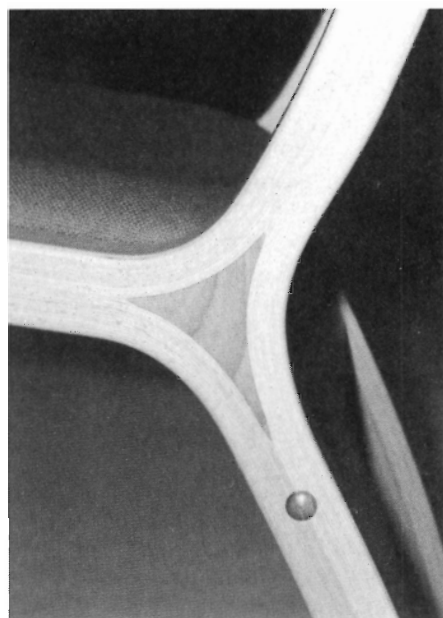
På trods af at mange understregede egens fortræffelige egenskaber som møbeltræ, var kun enkelte egetræsmøbler udstillet. Man skal derfor næppe vente den store efterspørgsel på eg fra de skandinaviske møbelfabrikanter. Egemøblerne har dog et stort marked i udlandet og sælger f.eks. godt i Sydtykland og Schweiz.

Dansk eller udenlandsk træ

De mange møbler i typiske, danske løvtræarter glæder umiddelbart, men glæden er kortvarig, idet samtaler med møbelproducenterne afslører, at en væsentlig del af det anvendte træ er importeret.

For egens og askens vedkommende er den primære årsag, at træ i samme kvalitet kan importeres billigere fra f.eks. USA.

Vedrørende dansk bøgetræ oplyste

Figur 6.
 Designdetalje med anvendelse af rødkernt bøg. Stole fra Ansager Møbler A/S, design Lars Kalmer.

mange producenter, at kvaliteten ofte er for dårlig, idet splintveddet har et rødtligt skær og derfor ikke tilfredsstillende kravet fra den lyse mode. Samtidig har træet for hyppigt mærker efter savværkets strøer. En enkelt producent erklærede endda, at dansk bøg bedst kunne anvendes i bejdset udgaver.

At den hårde kritik af det danske løvtræ ikke ensidigt er rimelig understregede de mange kvalitetsmøbler indeholdende netop dansk træ. For at afværge et dårligt image og i det hele taget fremme en kvalitetsbetonet anvendelse af vort løvtræ, er det imidlertid nødvendigt med en øget indsats. Det gælder både i skoven og i savværksindustrien, samt ikke mindst omkring samarbejdet parterne imellem.

Indsatsen skal gælde forhold som indgåelse af leveranceaftaler – der hindrer at træet ligger månedsvis i skoven – og videreudvikling af tørremetoder, der i højere grad resulterer i de ønskede farvenuancer. Her kan anvendelse af de nyere vakuumbørsteknikker spille en afgørende rolle.

En meget stram kvalitetsstyring er en klar forudsætning for, at skovbruget og savværksindustrien kan få andel i de forædlingsgevinster, en succesrig møbelindustri giver træet.

Møbelbranchens konjunkturfremsetninger

Dansk møbelindustri har i firserne haft mediernes bevågenhed. I en periode, hvor nødvendigheden af stigende dansk produktion, og særligt eksport, til stadighed er påpeget af politikerne, har den danske møbelindustri gen-

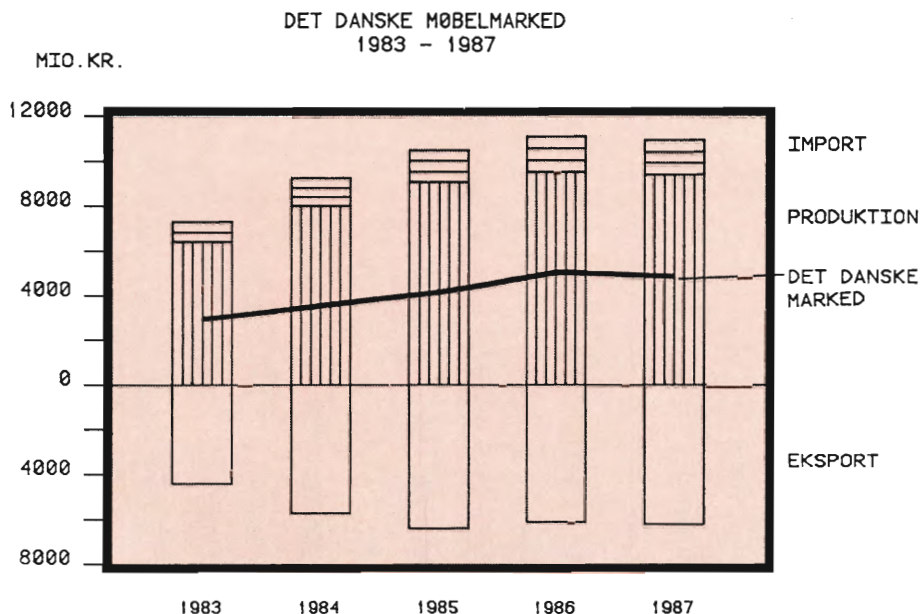
nemgået en forbilledlig udvikling (figur 7).

Fra 1983 til 1985 voksede produktionen målt i faste kroner med 26% og eksporten med 29%. Fra at have været hjemmemarkedsorienteret (i 1977 eksporteredes kun 40% af produktionen) er møbelindustrien nu udpræget eksportorienteret (i 1987 eksporteredes 66% af produktionen).

Desværre er udviklingen stagneret i de sidste par år. Målt i faste kroner er eksporten således faldet i både 1986 og 1987. Et fald, der primært skyldes de kraftige fald i dollarkursen. Eksporten til USA faldt fra 2,2 mia. kr. i 1985 til kun 1,2 mia. kr. i 1987.

Det er dog samtidig lykkedes at øge eksporten til EF-landene, særligt Vesttyskland, der nu udgør det største aftagerland. Hjemmemarkedet steg støt frem til 1986, men i 1987 satte kartoffelkurens virkninger ind og medførte et fald.

På baggrund af samtaler med mange messeudstillere er det indtrykket, at møbelindustrien nu har overvundet choket efter dollarfaldet. Optimismen er vendt tilbage, selv om vi i de kommende år næppe vil se stigningstakter som i begyndelsen af firserne. Produk-

Figur 7.
Det danske møbelmarkeds udvikling 1983-1987. (Målt i løbende kroner, kilde: "Orientering fra Møbelfabrikantforeningen" april 1988).

tions- og eksporttal forventes i 1988/89 snarere at stabilisere sig omkring 1986-niveauet.

En væsentlig forudsætning for at Danmark skal kunne opretholde sin status som internationalt møbelland er dog, at de idag over 500 større og

mindre møbelproducenter forstår at samarbejde omkring eksporten. Danmark rummer mange designtalenter og dygtige producenter. Men det er påkrævet med yderligere professionel markedsføring, og her kan vi som nævnt lære en del af finnerne.

Man hænger ikke heks og lamper op i træ'r med søm og kramper!

JJ
JUNCKERS
Junckers Industrier A/S, 4600 Køge, Tlf. (03)65 18 95

Skovbrugets EDB i fremtiden

Der er udarbejdet en rapport over "Skovbrugets EDB-visioner i en 5-årig horisont". På baggrund af denne rapport søges det at igangsætte et projekt, der kan være starten på et samarbejde mellem skovbrugets forskellige udbydere og brugere.

Af konsulent LEIF JØRGEN MADSEN, Dansk Skovforening.

Dansk Skovforening har sammen med Skovbrugets Arbejdsgiverforening og Landbrugets EDB-Center arbejdet med at definere "Skovbrugets EDB-visioner i en 5-årig horisont".

Arbejdet er mundet ud i en mindre rapport, der beskriver den forventede udvikling på EDB-området i de nærmeste år samt indeholder et katalog over de programtyper, der må forventes at have skovbrugets interesse.

Arbejdet er igangsat på opfordring af LEC med et formål at få et fingerpeg om, hvorledes skovbrugets EDB-anvendelse vil udvikle sig. Dansk Skovforening har på dette punkt den samme interesse, og vi ønsker dertil at muliggøre, at programudbydere ikke decideret bevæger sig i modstridende retninger, men får mulighed for at have visse fælles grænseflader.

Skovbrugets EDB-visioner

Det har været et grundlæggende element, at det ikke er relevant at tage de maskinelle begrænsninger, som kendes i dag, i betragtning, når der ses over en 5-årig horisont: Det må forventes, at der er flere PC'ere på hver ejendom, samt at programafvikling og kommunikation med omverdenen foregår hurtigt og smertefrit.

Programafvikling skal opleves, som om man kører på egen PC med hensyn til fleksibilitet og svartid. Hvorvidt kørslen rent faktisk sker på PC, på servicebureau eller på anden vis har ikke i sig selv nogen betydning. EDB-leverandører må have en positiv indstilling til service og til nye ideer. Der må være mulighed for uvildig konsulenthjælp i forbindelse med indkøb og anvendelse.

Arbejdsgruppen er fremkommet med en liste over mulige EDB-behov på skovejendommene. Forslagene, der her medtages i uddrag, grupperer sig som følger:

– Driftsprogrammer.

Regnskab m.v., råtræopmåling, arbejdsplanlægning, datafangst, kontorfunktioner.

– Central database med generel faglig viden.

Vejl. råtræpriser, lønsatser, overenskomsttekst, lovbestemmelser, forstlige undersøgelser, skovdata, savværksfortegnelse, udbytttemodeller.

– Hjælpesystemer.

Problemløsning i forbindelse med sygdomsbekæmpelse, skadedyrsangreb, træart/proveniensvalg.

– Modtagelse og afsendelse af meddelelser og data til andre.

Datafiler fra PC til PC, bankforretninger, lønoverførsler, målelister og fakturaer, træbørs med tilbudsgivning og accept.

– Sikkerhedskopiering af lokale data.

Projekt Skovbrugs-EDB

På et møde i samarbejdsudvalget mellem LEC og Dansk Skovforening diskuteredes rapporten. På den baggrund har Dansk Skovforening udarbejdet et udkast til projektbeskrivelse for igangsættelse af enkelte punkter.

Det var en udtrykt holdning, at nye servicetilbud økonomisk skal hvile i sig selv. Endvidere har det været væsentligt, at de udvalgte punkter kunne vinde en bred tilslutning fra skovbrugets EDB-brugere uanset anden programanvendelse og uanset programudbydere.

Som en konsekvens heraf udvalgte som startprojekt etablering af en central database med:

– Handelsudvalgets vejledende råtræpriser.

– Arbejdsgiverforeningens håndbog.

– Arbejdsgiverforeningens overenskomstmæssige skovbrugslønninger.

Databaserne skal altid være dagsaktuelle.

PC-brugere, som er legaliseret til det, skal via modem eller det offentlige datanet kunne kalde en af databaserne op. Databasernes informationer skal kunne fremkaldes på brugerens skærm og/eller kunne udskrives på brugerens printer – i fuld udstrækning eller i uddrag. Der skal kunne søges i databasen ud fra relevante kriterier.

Målgruppen vil være såvel ejer, skovrider, skovfoged som andet administrativt personale på skovejendom-

me af enhver art og størrelse.

Projektet udspringer af et samarbejde, hvori LEC deltog som den eneste udbyder. Det er da også ganske klart, at LEC's struktur vil egne sig for en sådan forespørgselsdatabase.

Det er dog væsentligt for Dansk Skovforening, at alle skovbrugets EDB-udbydere inddrages. Således kan det tænkes, at databaserne bør placeres hos en anden udbyder. Under alle omstændigheder må såvel LEC som de øvrige udbydere inviteres til at deltage i arbejdet.

Et afgørende punkt er her, at en bruger, der ikke i øvrigt benytter den valgte udbyder, ikke stilles ringere end den bruger, der også benytter udbydere-ns øvrige programtilbud.

Med erfaringerne fra dette indledende projekt kan det videre forløb fastlægges i et samarbejde med markedets udbydere af EDB til skovbruget. Der er flere muligheder for at udvide et vellykket startprojekt.

Der kunne f.eks. inddrages yderligere databaser med generel viden. De vejledende råtræpriser kunne udvides med et program til beregning af hugst-udbytte og dækningsbidrag. En tredje mulighed er at etablere et system til udveksling af datafiler med andre brugere og til sikkerhedskopiering på en central datamat.

Endelig kan af mere komplekse (og dermed dyre) systemer foreslås et program til problemløsning i forbindelse med f.eks. sprøjtemidler.

AKKERUP PLANTESKOLE
5683 HAARBY
Telefon (09) 73 10 58

Skov-, læ- og hækplanter

Tilbud afgives gerne.
Tilsluttet Herkomstkontrollen
med skovfrø og -planter.

Dansk Skovforenings generalforsamling 1988

Generalforsamlingen omhandlede en lang række lovinitiativer på skovbrugsområdet, især skovloven, forskning og efteruddannelse samt vigende råtræpriser. Der var en længere diskussion om kontingentsatserne, især til Pyntegrøntsektionen.

Af afdelingsleder HANS HEDEGAARD, Dansk Skovforening.

Dansk Skovforenings formand, kammerherre *Vilhelm Bruun de Neergaard* bød velkommen til generalforsamlingen i 100-året for foreningens stiftelse og glædede sig over det store fremmøde, som han tog som udtryk for, at medlemmerne levede med i foreningens aktiviteter.

Dansk Skovforenings og Pyntegrøntsektionens generalforsamling blev afholdt samlet efter sidste års beslutning om en sammenlægning af medlemskredsen.

Lovinitiativer

Formanden nævnte i sin mundtlige beretning de mange lovforslag med direkte tilknytning til skovbruget, som blev varslet ved Folketingets åbning i oktober 1987. Det drejer sig om skovlov, lov om tilplantning af agerjord m.v., konsulentlov, skovstøttelov, generationsskiftelovgivning, naturfredningslov og lov om statslig opkøb og tilplantning.

Da disse lovforslag alle er beskrevet detaljeret i den skriftlige beretning, gennemgik formanden kun hovedlinjerne i den politiske behandling af forslagene.

For skovlovens vedkommende glædede formanden sig over, at der med det foreliggende lovforslag kan skabes sikkerhed for et professionelt drevet skovbrug fremover. Formanden lagde vægt på, at skovloven er på plads, inden man går videre med afslutningen af en ny konsulentlov, tilplantningslov og skovstøttelov. Formanden så gerne, at Folketinget tager skovloven op inden sommerferien.

Med baggrund i de foreløbige analyser af regnskabsresultaterne for det danske privatskovbrug for året 1987 lagde formanden vægt på, at politikere og medlemmer bør anerkende den store betydning juletræ- og klippegrøntproduktionen spiller for skovbrugets økonomi. Formanden fandt, at det vil være ødelæggende for økonomi- og miljøhensyn, hvis denne hjørnesten i dansk skovøkonomi svæk-

– Det er næsten umuligt at gennemføre et generationsskifte på skovejendomme, når laveste sats for arveafgift er 32%, sagde foreningens formand, kammerherre Vilhelm Bruun de Neergaard.

kes.

Ved gennemgangen af naturfredningsloven lagde formanden hovedvægten på det forslag fra Socialdemokratiet, som kom frem ved Folketingets første behandling af lovforslaget, nemlig en harmonisering af adgangsreglerne i private og offentlige skove.

Det var formandens opfattelse, at man såvel fra Naturfredningsforeningen som Friluftsrådets side kan støtte Dansk Skovforenings absolutte modstand imod publikums adgang til færdsel om natten og modstand mod rytteres friere færdsel. Derimod har naturorganisationerne udtrykt krav om færdsel uden for vej og sti samt cykling. Formanden efterlyste medlemmernes reaktioner på en sådan mulig ændring af naturfredningsloven.

Jordbrugets økonomi

Formanden gav udtryk for, at jordbruget kan producere råvarer til mange

flere arbejdspladser i forædlingsindustrien, end de fleste politikere forestiller sig. Men jordbruget kan ikke på én gang klare produktion, miljø, finansielle forædling og udvikling samt konkurrere på verdensmarkedet, hvis man samtidig skal kompensere for årtiers fejlslagne økonomiske politik, der kulminerede med dyr låntagning og svag valuta i begyndelsen af firserne.

Formanden hæftede sig specielt ved generationsskifteproblematikken.

Med 32% i laveste generationsskifteafgift er ejerskifte i familien næsten umulig under de gældende økonomiske forhold. Det er således ikke muligt at opnå den langsigtede stabilitet, der er målet med skovbruget, og dette får konsekvenser såvel for vedmasseniveau og kulturkvalitet som for miljøhensynene.

I flere udvalgsarbejder såvel i Skatteministeriet som i Miljø- og Landbrugsministeriet er der redegjort for dette, og formanden efterlyste nu blot politikere med overblik – der tør.

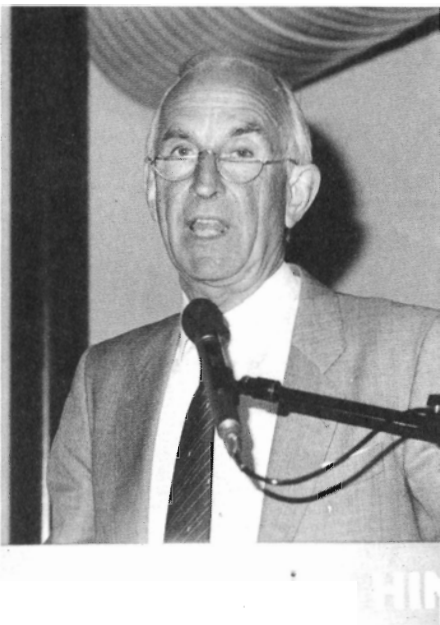
Forskning - formidling

Formanden tilsluttede sig skovpolitisk betænkningens udsagn om forskningens stilling i det danske skovbrug. Skovbruget låses i sin langsigtede produktionsforskning og videnformidling. Derfor bliver der for få ressourcer til gennemførelse af pludselige og overbliksskabende undersøgelser, og samarbejdet med anden forskning nedprioriteres.

Med udviklingen i den administrative struktur på distrikterne fandt formanden, at der er større behov for efteruddannelse og konsulentarbejde.

Der skal sandsynligvis både gennemføres sammenlægninger, etableres alliancer og tilføres flere økonomiske ressourcer. Formanden så med fortrøstning fremtiden i møde, idet Landbrugsministeriet står med nøglen, og også på det seneste har demonstreret viljen.

– Vore tømmerpriser er faldet i to omgange, hvorimod priserne i udlandet har været først faldende og siden stigende, sagde Handelsudvalgets formand, skovrider Torben Brüel.

Jubilæumsaktiviteter

Formanden omtalte de aktiviteter, der er besluttet at gennemføre i forbindelse med foreningens 100-års jubilæum. Det drejer sig bl.a. om udgivelsen af en jubilæumsbog og gennemførelsen af en designkonkurrence for anvendelse af dansk træ – specielt rødkernet bøg – i møbelproduktionen.

Formanden benyttede lejligheden til at takke for den store velvilje hos fonds og stiftelser, der er blevet vist Dansk Skovforening i det forløbne år.

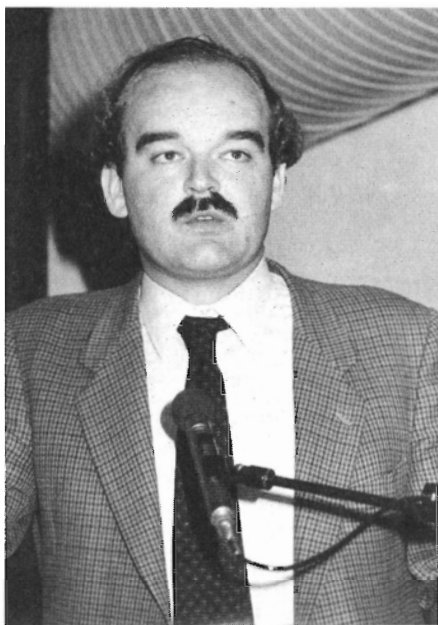
Afslutningsvis gav formanden udtryk for, at det kommende folketingsår bliver et af de travleste nogen sinde, hvad skovpolitiske emner angår. Mere end 10 lovforslag med direkte og stor betydning for skovbruget kommer til behandling.

Formanden anmodede medlemmerne om specielt i denne tid, hvor der er så mange opgaver, at slutte op om foreningens arbejde.

Råtræmarkedet

Formanden for Danske Skoves Handelsudvalg, skovrider *Torben Brüel* orienterede om udviklingen på råtræmarkedet. Brüel gav udtryk for, at det har været et skidt år, hvor priserne er gået ned.

Som eksempel brugte Brüel tømmerpriserne, der er faldet voldsomt i to omgange. Det første fald genfindes i de udenlandske træpriser, mens det sidste fald i priserne er specielt kedeligt, da der i udlandet samtidig er tale om en stigende pris. På EF-markedet fandt Brüel, at der er tale om en rime-

– Året er forløbet godt, og markedet har holdt de priser som sektionen har foreslået, sagde formanden for Pyntegrøntsektionen, godsejer Frants Bernstorff.

lig fast tendens.

Brüel nævnte, at han går af som salgskredsformand og dermed som formand for Handelsudvalget samt som medlem af Dansk Skovforenings bestyrelse. I den forbindelse takkede Brüel kollegaerne i Handelsudvalget. Brüel konstaterede, at det hermed er slut med slægten Brüels virke inden for dansk skovbrug. Et virke, der har strakt sig over 6 generationer, 216 år.

Pyntegrøntsektionen

Pyntegrøntsektionens formand *Frants Bernstorff* gav udtryk for, at det forløbne år var gået godt. Priserne havde holdt det af Pyntegrøntsektionen foreslåede niveau, og Frants Bernstorff fandt, at grossisternes holdning havde ændret sig markant her i 1988 i forhold til de udtalelser, der fremkom i sæsonen. Der var således gennem en positiv diskussion opnået prisstigninger over hele skalaen.

Sektionen har i årets løb på rejser opnået et godt markedsoverblik, der i prisforhandlingerne og ved planlægning af eksportfremmetiltag har vist sig meget nødvendigt.

Frants Bernstorff gennemgik de arbejdsopgaver, som især lægger beslag på arbejdskraft: Udviklingen af et produktkatalog på flere sprog, deltagelse i forsøg (in-vitro opformering, proveniensforsøg, vækstregulering, knopudvikling, formklipning, gødskning, nye træarter, bunddækning i stedet for sprøjtning, plus-træ forsøg i nobilis og klippeudbytter i nordmannsgran) samt produktionskontrollen.

– Jeg er glad for medlemsskabet af Skovforeningen, men jeg ønsker ikke at betale til Pyntegrøntsektionen, idet jeg ikke føler noget behov for den, sagde grev Adam Knuth.

På afsætnings siden er aktiviteterne centreret om prisdannelse, sorteringsreglementer og -vejledning, afsætningsfremme i form af markedsanalyser, udstillinger samt produktudvikling.

Kontingenter

Vilhelm Bruun de Neergaard sammenlignede oprettelsen af Pyntegrøntsektionen i 1984 med situationen i 1965, hvor Skovteknisk Institut (redskabsudvalget) blev dannet; også her var der behov for forskning og opbygning af et konsulentsystem. Bruun de Neergaard refererede til den kritik, der er rejst af det høje – samlede – kontingentniveau, men dette er i realiteten for lavt i forhold til ambitionsniveauet.

Bruun de Neergaard fandt, at medlemsskaren deler sig i to grupper – en, der arbejder for Pyntegrøntsektionen i Dansk Skovforening – og en anden, som finder kontingentet til sektionen for højt. På grund af erhvervets størrelse understregede Bruun de Neergaard imidlertid, at der er behov for at stå sammen.

Adam Knuth gav udtryk for, at han var meget glad for medlemsskabet af Dansk Skovforening, men at han ikke ville betale til Pyntegrøntsektionen, når han ikke føler behov for denne. Adam Knuth efterlyste således brugerbetaling. Såfremt der ikke sker en ændring af bidragene til Pyntegrøntsektionen så Adam Knuth ingen anden mulighed end udmelding af foreningen.

Peter Collet var enig med Adam Knuth og var ligesom han glad for Dansk Skovforenings politiske arbejde. Peter Collet fandt dog niveauet for kontingentet for højt efter det tvungne medlemskab af Pyntegrøntsektionen. Peter Collet bad Skovforeningen finde en løsning på dette problem.

Preben Ahlefeldt kunne tilslutte sig disse synspunkter og fandt samtidig, at de store kontingenter ødelægger strukturen i foreningen. Preben Ahlefeldt ville være ked af en eventuel udmeldelse og opfordrede Skovforeningen til at gennemføre en strukturændring.

J. Raben-Levetzau fandt det ikke nødvendigt at kigge grossisterne efter i sømmene, hvorfor han sagde nej til medlemskab af Pyntegrøntsektionen.

Sven Fenger gav udtryk for, at de mange kontingentpenge er kommet

igen i form af højere priser samt en højere grad af stabilitet og struktur. Nævnte ligeledes, at Pyntegrøntsektionen havde bevist sin styrke, f.eks. i 1987, hvor der ikke var aftalt priser, ved at styre prisdannelse og markedsudbud på seriøs vis.

Jørgen Mikkelsen takkede Pyntegrøntsektionen for det arbejde, der er udført. Jørgen Mikkelsen var enig med Sven Fenger i, at priserne er holdt oppe. Med en øget produktion "udenfor stengærden" fandt Jørgen Mikkelsen det nødvendigt at holde sammen i sektionen.

Der blev opnået enighed om at godkende de foreslåede kontingentsatser for Pyntegrøntsektionen, hvilket betød uændret kontingent i 1989 mod, at der afholdes en ekstraordinær generalforsamling i god tid inden den 1. okto-

ber. I den mellemliggende periode skal bestyrelsen søge at finde en løsning på kontingentsatserne. For kontingentet til Dansk Skovforening betød vedtagelsen en stigning på 6%.

Planter til skov og hegn

**PETER SCHIØTT'S
PLANTESKOLE**

7361 Ejstrupholm
Tlf. (05) 77 25 52

Tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Patu Allgripen 30

**electronic processor
med fældehoved**

PATU 30 suppleret med fældehoved, mekaniserer det tungeste arbejde i skoven.

Fældning, kvistning, kapning og bunklægning manøvreres fra førerhuset.

Patu Allgripen kraner og bogievogne

PATU kran type 425, 505, 550 og 750: rækkevidde fra 4,25 m til 7,5 m, løftekapacitet 2,5 ton/m til 3,6 ton/m.

PATU bogievogne type 65, 75, 85 og 90: lasteevne 7, 8 og 10 ton. Type 90 med hydraulisk drift.

PATU 2 og 4 ton spil.

PATU udkørselstang.

Vi har samtlige maskiner på lager, samt komplet reservedelslager, og vore montører er veluddannede i PATU's produkter.

Brødbæk & Co. A/S

Mølgårdvej 1
7173 Vonge
Tlf.: 05 80 35 99

RODFORM PLANTER

● Trods manglende frøhøst er produktionen af dansk rødgran ikke noget problem for Rodform. Ved bulkformering af piceaarterne, samt ekstraordinær høj udnyttelse af frøet, er Rodform altid leveringsdygtig i de bedste

afkom fra danske frøplanter og kårede bevoksninger. Produktionen er dog begrænset - så bestil i god tid.

Rodform er et færdigudviklet, dansk dækrodsplante-

system, hvor der er lagt særlig vægt på naturlig og stabiliserende rodudvikling, samt rationel, økonomisk og dyrkningssikker kulturtablering. Nu afprøvet gennem 4 vækstsæsoner.

RODGRAN 90/91?

Rodform

Rodform Plantesystem
v. forstikandidat Søren Grene
Lunde 6530 Nr. Nebel
TLF 05 28 22 06

Kort-nyt

Billige IMT-traktorer

Den jugoslaviske traktor IMT, der sidst blev markedsført i Danmark i 1982, er nu på det danske marked igen.

Der tilbydes en række modeller med og uden 4-hjulstræk i størrelser fra 47 HK til 70 HK til meget konkurrencedygtige priser (eksempelvis koster 63 HK modellen med 4 WD kr. 125.400). Senere på året kommer yderligere to 6-cylindrede modeller på hhv. 105 HK og 130 HK.

Den jugoslaviske fabrik producerer 45.000 traktorer om året og laver traktorer i størrelser op til 3-400 HK. Produktionen er baseret på licensaftaler med Massey-Ferguson, således har 47HK-modellen stadig mange reservedele fælles med MF 35.

Importen varetages af Vollerslev Maskinforretning, Slimmingevej 50, 4100 Ringsted, tlf. 03 69 90 60.

En god samarbejdspartner og leverandør når det drejer sig om

SKOVPLANTER

Arborea Dania

Dansk Planteproduktion A/S

DK-8723 Løsning, Danmark

Tlf. 05 65 12 11

Telex 61 124 arbor dk

Ti sluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

AGAMA PRO-LINE - NY HJELM

- * Intet, der klemmer
- * Passer til alle
- * Hørekopper - nyt og bedre materiale
- * Nyt visir - bedre lysgennemtrængenhed

Pris kr. **288,-**
ekskl. moms.

Anviser nærmeste Pro-Team forhandler.

Agama
DANMARK A/S

Drejervej 28 . 7490 Aulum . Telefon 07 47 23 55

Skovbruget og den offentlige planlægning

- "Skovenes Dag" den 18. maj 1988 på Hindsgavl

Foredragene omhandlede de offentlige regionplaner, overvejelserne om tilskud til tilplantning, samt baggrunden for at gennemføre fredninger af skov.

Af konsulent LEIF JØRGEN MADSEN, Dansk Skovforening.

I tilknytning til Dansk Skovforenings generalforsamling den 18. maj 1988 afholdtes en temaeftermiddag med overskriften "Skovbruget og offentlig planlægning".

Mødet blev ledet af skovrider *Anders H. Petersen*, der bemærkede, at den offentlige planlægning er et vigtigt arbejdsområde for Dansk Skovforening, og han opfordrede de enkelte medlemmer til at gøre en indsats på det lokale plan.

Planlovgivning

Landskabschef *Allan Zinn*, Fyns Amt, fik ordet for en "Introduktion til plan-systemet". Han tog udgangspunkt i situationen i slutningen af 60'erne, hvor det var svært at finde hoved og hale i systemet af planer.

En ændring heraf kom i 1970 med By- og landzoneloven, der – i starten ret restriktivt, senere mere afslappet – inddelte landet i by- og landzoner med de hertil hørende aktiviteter. De efterfølgende region- og kommuneplanlove gav grundlag for en udnyttelse ud fra en samfundsmæssig helhedsvurdering.

På baggrund af overordnede retningslinier udarbejder amterne regionplaner. Disse skal efter en offentlig-hedsfase godkendes af de statslige myndigheder.

Inden for regionplanens rammer udarbejder amtet flere sektorplaner f.eks. for landbrug, fredningsinteresser, recipientkvalitet o.l., og kommunerne udarbejder detaljerede kommuneplaner.

I visse tilfælde (senest i forbindelse med den faste Storebæltsforbindelse) udstedes imidlertid et landsplandirektiv, der som en "tordenkile" skærer igennem den normale procedure.

Landskabsplaner i praksis

Allan Zinn fortsatte herefter med at redegøre for "Landskabsplanlægning i en amtskommune". Han understregede, at skovene er – og altid har været – genstand for en erhvervmæssig ud-

nyttelse.

Der har imidlertid altid været flere indfaldsvinkler: Fra Rousseaus romantiske "tilbage til naturen"-bevægelse over mellemkrigsårenes friluftskrav til nutidens ønsker om økologiske åndehuller. Zinn belyste de forskellige indfaldsvinkler med en lysbilledserie.

Et forslag til handlingsprogram kunne fremkomme ved at kombinere kort, hvor der er indtegnet henholdsvis økologisk følsomme områder, friluftsmæssigt interessante områder og områder med allerede etablerede fredningsforhold.

De områder, hvor der er overlap, vil sandsynligvis udgøre oplægget til amtsrådet om at iværksætte et egentligt fredningsarbejde. Først når og hvis arbejdet igangsættes i et givet område, orienteres lodsejerne.

I den efterfølgende diskussion kritiserede flere skovejere den manglende direkte information. Der blev givet et par eksempler på grove fejl i fredningsplanoplægget. Zinn understrege-

de, at dette arbejde kun er forberedende.

Zinn orienterede på opfordring om de grønne organisationers frivillige naturovervågningsarbejde. Modellen er endnu ikke startet op, men det er meningen, at forskellige instanser/personer følger et område. Zinn lovede, at lodsejerne bliver oplyst om anvendelse af det materiale, som de udleverer til naturovervågerne.

Tilskud til tilplantning

Efter kaffepausen redegjorde underdirektør *A. E. Billeschou* for "Skov- og Naturstyrelsens opgaver i relation til planlægning for eksisterende skove og nye skove".

Indledningsvis konstaterede han, at driften af eksisterende, privatejede skove hovedsagelig reguleres af skov- og naturfredningslovene. Driften af eksisterende, offentlige skove reguleres derimod ved hjælp af driftsplaner, der inkluderer det omgivende samfunds ønsker.

Der blev fortalt om den offentlige planlægning af underdirektør Anders Billeschou, fuldmægtig Lisbeth Friis-Hansen, begge Skov- og Naturstyrelsen, samt landskabschef Allan Zinn, Fyns Amt.

Det har været fremført som mål at fordoble skovarealet i Danmark over en trægeneration, dvs. ca. 100 år. Dette vil svare til en tilplantning på 5.000 ha/år fordelt med halvdelen på offentlig og halvdelen på privatejet jord.

Begrundelserne har at gøre med såvel landbrug (overproduktion, miljøkrav), skovbrug (nedbringelse af råtræimport, større forsyningsikkerhed) som natur og miljø (friluftsliv, vandressourcer).

I den forbindelse er det foreslået, at landet deles op i områder, hvor A) tilplantning bør fremmes, B) skovtilplantning hverken ønskes fremmet eller begrænset og C) skovtilplantning ikke ønskes.

Det af Landbrugsministeriet nedsatte Struktur- og planudvalg arbejder netop med disse spørgsmål og skal bl.a. komme med forslag til en tilskudsordning for privat tilplantning.

Chr. Lundmark, Landbrugsministeriet, spurgte hvilke områder, Billeschou kunne forestille sig, at private ejere er bedre til at planlægge for, end det offentlige er.

Billeschou mente, at private ejere bedst ved, hvilken skov der skal drives på det eksisterende skovareal og i forbindelse med arrondering. Ved tilplantning af nye skove ønskede styrelsen at påvirke, således at der hellere blev færre større skove i stedet for mange mindre skove.

Skovfredninger er blevet hyppigere

Til sidst fik fuldmægtig *Lisbeth Friis-Hansen*, Skov- og Naturstyrelsen, ordet for en omtale af "Skovfredninger efter naturfredningsloven". I en historisk oversigt omtalte hun bl.a., hvorledes skovene er en landskabstype, hvor der har været et lavt samfundsmæssigt behov for indgreb. Disse har derfor hidtil rettet sig primært mod heder, moser, strandenge m.v.

Af flere årsager er der omkring 1980 sket en stigning i antallet af skovfredninger: Med de seneste udgaver af naturfredningsloven og dens beskyttelse af det åbne land, er der frigivet nogle ressourcer i fredningssammenhæng.

I forbindelse med intensiveringen af landbruget er skovene blevet et fristed for planter og dyr. Skovdriften er imidlertid også intensiveret, således at bøg konverteres til nål, og stævnings- og gærdselsskove ikke kan dyrkes rentabelt.

Skovfredningerne består såvel af bindinger, der skal beskytte en bestemt skovtype på arealet (f.eks. gærdselsskove og særlige blandingskove), som af binding af arealer til et bestemt

formål (f.eks. yngleplads til skarven).

Erstatningen skal principielt dække det tab, som fredningen påfører ejeren i forhold til de hidtidige begrænsninger (herunder fredskovspligt).

Der er tradition for forstfaglig bi-

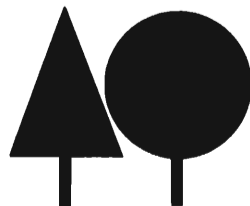
stand, idet der skal lægges adskillige forudsætninger til grund for bevaringen – herunder produktionstekniske forudsætninger, regnskabsoplysninger, forventning om rentefod og lighedsværdi.

SKOV- OG LÆPLANTER

Planteskolen er tilsluttet
Herkomstkontrollen
med skovfrø og planter. Prislister sendes gerne.

AARESTRUP PLANTESKOLE

v/Kurt Christensen - Aarestrupvej 162 - 7470 Karup
Tlf. 06 - 66 17 90

NOVOPAN

- Danmarks førende producent af spånplader, BODEX-krydsfiner samt VIBOPAN-paneler til væg- og loftbeklædning.

Hertil KØBER vi bl.a. NÅLETRÆ og LØVTRÆ i forskellige længder, soldet/usoldet savværksflis.

Yderligere oplysninger ved henvendelse til vort skovkontor tlf. (06) 39 61 00 lokal 238.

NOVOPAN TRÆINDUSTRI A/S

Pindstrup
DK-8550 Ryomgård
Tlf. 06-39 61 00

Naturovervågning

De døde sæler i Kattegat for nylig viser behovet for overvågning af naturen, dels for at registrere naturens tilstand, dels for at klarlægge årsager til en eventuel uheldig udvikling. Inden for skovbruget registrerer man tilsvarende skovenes sundhed og undersøger årsagerne til en eventuel skovdød.

Af kontorchef PEDER AGGER, Naturovervågningskontoret, Skov- og Naturstyrelsen.

Naturovervågnings nødvendighed

Den katastrofe for Danmarks sælbestand, der er under udvikling i disse måneder, demonstrerer på een gang naturovervågnings utilstrækkelighed og nødvendighed. Vi ved ikke med sikkerhed, hvorfor sælerne dør. Men vi ved temmeligt præcist, hvor stor en del af bestanden der er bukket under, og hvor længe det i bedste fald vil tage den at komme sig igen, hvis alt sidenhen går vel.

Havde ikke lige netop sælbestanden ved Anholt været en af de bedst undersøgte dyrestande, ville vi i skrivende stund endnu være inde i vidtløftige diskussioner om, hvorvidt det nu var hele – eller større eller mindre dele af bestanden, der var ramt af virusangreb, abortering, lungebetændelse og død. (Det kunne vi ellers have brugt megen tid på at diskutere). Men dermed er hændelsens lyse sider også draget frem.

Til gengæld viste der sig stor usikkerhed om, hvad der kunne være katastrofens årsag. Ved det første samlede forsøg på at redegøre for situationen (ved et møde blandt eksperter den 19/5) var ikke mindre end 7 forskellige, til dels uafhængige, hypoteser på bordet, foruden en ottende, der gik på, at de alle var mere eller mindre gensidigt forbundne: Sult og overbefolkning, klimaudsving, epidemi, algeforgiftning, diffuse miljøgifte, dumpning, skibsforslis og følger efter Tjernobyl.

I skrivende stund er det en epidemisk virusinfektion med tilstødende komplikationer i form af abortering og lungebetændelse, der forekommer at være den mest sandsynlige forklaring. Men denne såvel som de øvrige hypotesers troværdighed lider endnu i større eller mindre udstrækning af mangel på beviser.

Nogle af dem, der beskæftiger sig med skovdød, vil måske kunne nikke genkendende til en sådan problemstilling. Også her befinder man sig i en beviskrise. Mange hypoteser er lagt på bordet, men også her skorter det på tilfredsstillende verifikationer.

Overvågningsprojekter i 1988
Ramsar- og EF-fuglelokaliteter
Fugle i landbrugsområder
Fugle i skovområder
Fugle i havområder
Fugle i det sydfynske øhav,
Ringmærkning af fugle
Padde- og krybdyrlokaliteter
Tøndermarskens og Saltvandssøens dyr og planter
Tippernes og Klægbankens bundliv
Vadehavets dyre- og planteliv
Bunddyr og vegetation på marine referencestationer (10 projekter)
Kystmorfologiske referenceområder
Højmoser
Orkidéer
Lavheder og fattigkær
Lav i skove
Botaniske prøveflader
Vældlokaliteter
Naturlokalitetsregister
Truede planter og dyr
Overvågningsstatistik
Metodeudvikling m.h.t. bynatur
Metodeudvikling m.h.t. mange deltagere
Metodeudvikling m.h.t. vegetation

Figur 1. Oversigt over naturovervågningskontorets projekter 1988.

Begge eksempler (sældød og skovdød) viser, at kompleksiteten i økosystemerne er langt større, end vi bryder os om. I hvert fald er den større, end vi er istand til at udrede så godt, at vi umiddelbart og præcist kan pege på modforholdsregler. I forhold til, hvor meget vi griber ind i naturen, ved vi for lidt om dens tilstand og virkemåder. – Naturovervågning er blevet en nødvendighed.

Naturovervågnings indhold

Det er denne nødvendighed, som fangede den forrige miljøminister, og før-

te til, at "Den grønne strategi" (fra 1985) explicit nævner naturovervågning som et område for forøget indsats. (Om strategiens indhold: Se ministerens artikel i Skoven nr. 3, 1987).

Det resulterede i, at den daværende fredningsstyrelse i slutningen af 1986 nedsatte et udvalg med den opgave indenfor et år at fremkomme med forslag til, hvorledes et samlet landsdækkende naturovervågningsprogram kunne realiseres.

Allerede inden udvalget havde afsluttet sit arbejde, tog den nu sammenførte Skov- og Naturstyrelse initiativ til oprettelse af et særligt naturovervågningskontor. Dette er nu bemandet med en halv snes personer i den centrale styrelse og et tilsvarende antal udstationer på styrelsens 5 bemandede feltstationer. Naturovervågningsudvalgets rapport er grundlaget for kontorets arbejde, som skal beskrives i det følgende.

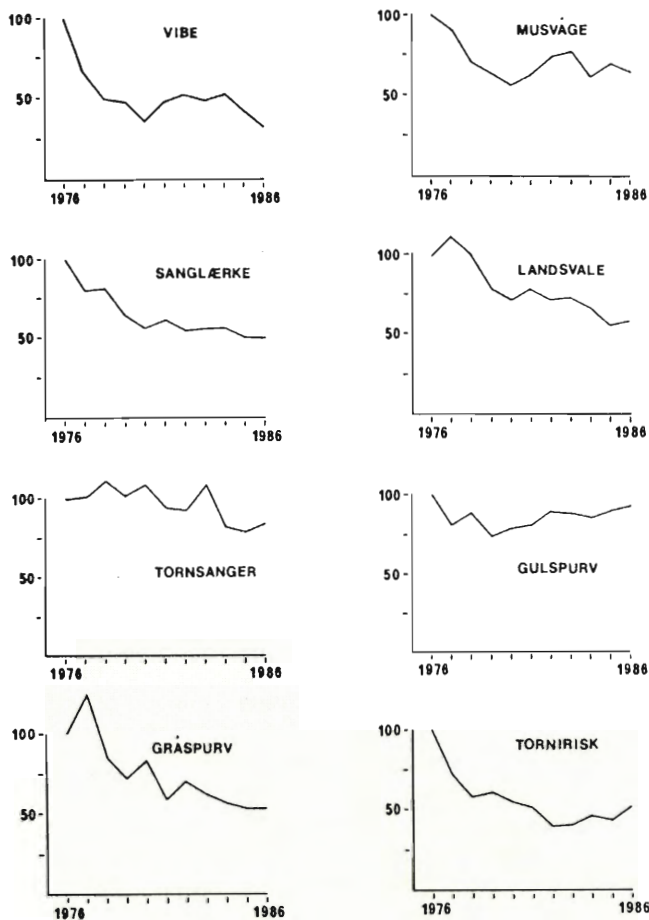
Naturovervågning består i en regelmæssig indsamling og analyse af oplysninger, der kan give et billede af naturens tilstand og udvikling. Det skal ske på en sådan måde at årsagerne til eventuelle forandringer indfanges, og handlingsanvisninger dermed bliver mulige. Denne definition skal have en nøjere uddybning med på vejen.

For det første skal der ved "regelmæssig" forstås, at det skal ske på en så systematisk måde, at sammenligning er mulig mellem den ene registrering og den anden, hvad enten denne sker i et andet område på samme tid eller på samme område på et senere tidspunkt. (Der er her tale om det naturvidenskabelige krav til undersøgelsens reproducerbarhed).

For det andet skal indsamlingen rette sig mod naturen. Den er i denne forbindelse defineret som *vilde dyr og planter samt deres levesteder*. Dette er mere en praktisk end en filosofisk afgrænsning af naturbegrebet. Den afgrænser mere naturovervågningskontorets arbejdsfelt end den afgrænser naturovervågningen.

Det er f.eks. ikke de dyrkede plan-

Udviklingen i antallet af ynglefugle har været fulgt siden 1976. Ynglefugleindekset, der er baseret på antallet af ynglefugle i 1976, viser et faldende antal ynglefugle for 7 af de 8 afbildede arter.

(Efter Nøhr 1987)

ter, men de vilde selvspredte og selvproducerende planter der er i focus. Selv med denne præcisering er afgrænsningen dog ikke ganske klar. Dyrkede planter kan f.eks. sagtens være levested for vilde dyr, hvilket alle skadedyrsfolk kan bekræfte.

For det tredje er det naturens *udvikling*, der er i focus. Dvs. tidlige forandringer i dyre- og plantebestande samt levestedernes tilstand, sammensætning og udbredelse.

For det fjerde kan vi ikke stille os tilfredse med, at naturovervågningen alene fører bogholderi (hvor omhyggeligt det end måtte være) over dyr, planter og levesteder. Dette giver ikke tilstrækkelig basis for at gribe til handling, om noget skulle gå galt. Derfor må naturovervågningen have et godt øje for, hvad der kan være potentielle årsager til (især negative) forandringer.

Eksempel på et naturovervågningsprojekt

For at give dette lidt akademiske definitionsrytteri kød og blod kan vi vende tilbage til sælerne på Anholt. Bestanden af disse vilde dyr er nu gennem 8 år blevet optalt på de samme steder, samme årstider og med de samme ob-

servationsmetoder, således at vi idag med rimelig sikkerhed ved, at denne bestand er vokset med 10-15% pr. år.

Udover at optælle individer er der indsamlet data for ungeproduktion, døgn- og årstidsrytmer foruden en lang række andre forhold vedr. føde, sundhed, reaktion på forstyrrelser m.v.

Foruden på denne måde at give viden om sælernes biologi og Anholtbestandens udvikling viste overvågningsresultaterne også noget om effekten af de beskyttelsesforanstaltninger, der var gået forud (indførelsen af jagtforbud og oprettelse af sælreservater). De virkede, og indtil årsskiftet 87/88 kunne tegnes et såre skønt billede af en bestand i vækst og trivsel.

Nok kendte man ikke med sikkerhed den totale bestand. Men optællingerne på de faste optællingslokaliteter kunne med god grund tages som *indeks* for den samlede bestand, efterhånden som den voksede gennem årene.

Når netop bestanden af spættet sæl og netop bestanden på Anholt var valgt som overvågningsobjekt skyldes det, at den med føje antoges for at være en god *indikator*. En indikator er i denne forbindelse et overvågningsobjekt, der udover "sig selv" også kan

Et eksempel på resultatet af et overvågningsprojekt. Muséer, arkiver m.v. er gennemgået for oplysninger om tidligere findsteder for orkidéen Langakset trådspore (*Gymnadenia conopsea*). Disse foruden nye potentielle lokaliteter er besøgt i 1987. Kortet til venstre viser fund før 1948 (Grøntved 1948). ● fund med herbariebelæg. ○ fund angivet i litteraturen. ○ antagelig forsvundet. Kortet til højre viser kendte voksesteder 1987.

(Efter Vind 1988)

Figur 3. Et kort der illustrerer udviklingen for langakset trådspore.

Figur 2. Graf der viser indeks for bestandsudviklingen hos agerlandsfugle.

sige noget om en større del af naturen.

Særlig god er den, hvis den siger noget om de dele af naturen, vi selv er særligt afhængige af, og hvis den samtidigt er let at arbejde med, dvs. let at observere og bestemme.

Alt dette opfylder den spættede sæl på Anholt. Sælerne er rovdyr og står dermed på et af de sidste led i fødekæden, hvorfor evt. akkumulerende miljøgifte vil koncentreres her. De er pattedyr med nogenlunde samme størrelse, levetid og til dels fødevalg som mennesket. Og de er lette at observere, når de går i land på Anholts hvide strande.

Endelig er artsbestemmelsen overkommelig, da der kun optræder en anden sælart (gråsæl), som tilmed er sjælden og ikke alt for vanskelig at skelne fra den spættede sæl. Sælen er derfor en god indikator for den generelle udvikling i det mellemste Kattegat.

En overvågningsindikator kan populært sagt opfattes som en røgalarm. Den går igang, når der er brand eller kortslutning. At skulle afgøre om det er det ene eller det andet er imidlertid et dilemma vi ofte står i (jvf. f.eks. her og nu). Har katastrofen haft en naturlig årsag (dvs. var det en kortslutning), eller er årsagen eller årsagerne også/el-

ler at finde, blandt de mange måder samfundet i disse år påvirker havet på? – Natur eller kultur, det er vigtigt at få afgjort.

Er det det ene, kan vi – og bør vi – i de fleste tilfælde blot se til ”at naturen går sin gang”. Er det det andet, må vi træffe beslutning om, hvorvidt vi ønsker at vende den videre udvikling – og i givet fald gribe ind.

Det samlede overvågningsprogram

Med sælerne som eksempel har jeg i det foranstående søgt at præsentere naturovervågningsens principielle formål og indhold. I det følgende skal jeg afslutte med kort at skitsere den igangværende overvågnings bredde og organisering.

Det første (nødtørftige) sammenhængende overvågningsprogram er vist i figur 1. Følgende kriterier har været gældende for dets sammensætning:

1. Programmet er søgt gjort geografisk dækkende, således at alle større landsdele er genstand for en eller anden form for overvågning.

2. Alle principielle landskabs- og naturtyper overvåges. F.eks. landbrugsområder, skove, byer, søer, vandløb og havområder.

3. Det er tilstræbt at mindst en eller anden form for overvågning, der kan sige noget om hver af de væsentligste former for naturbrug (landbrug, skovbrug, friluftsliv m.v.), er sat i værk.

4. Alle de værdifuldeste arter og naturtyper søges overvåget. Værdi kan her ligge i en arts sjældenhed, centrale økologiske placering eller popularitet.

5. Der er skævet til økonomien, dvs. hvor man får mest information for overvågningspengene. Der er lagt vægt på at finde gode overvågningsindikatorer, på at fortsætte igangværende overvågningsprojekter og på at nyttiggøre igangværende miljøovervågning i naturovervågningsøjemed.

Den samlede vifte af programmer, som naturovervågningskontoret direkte selv er involveret i, er vist i figur 1.

Udover lønninger til de ca. 20 ansatte udgør omkostningerne i år 7,2 millioner kr. Dette udgør kun en mindre del af den samlede overvågning, der foregår i landet. Mange andre institutioner udfører og har allerede længe udført naturovervågning.

Anden naturovervågning

Først skal nævnes de *erhvervstilknyttede forskningsinstitutioner* især indenfor jordbrug og fiskeri. Her findes en ofte lang tradition for overvågning, og man råder over en betydelig ekspertise og faciliteter, som det er oplagt at ind-

drage i naturovervågningen (eller rettere omvendt). Koordinering og samarbejde med sådanne institutioner er og vil blive en central opgave for naturovervågningskontoret i de kommende år.

Andre *statslige styrelser, amter og kommuner* udfører også overvågningsopgaver. I modsætning til de ovennævnte er der her ofte tale om naturovervågning også i snævrere forstand. Også her er der behov for en langt mere intens koordinering og samarbejde i de kommende år.

Ved *universiteter* og højere læreranstalter og lignende mere grundforskningsorienterede institutioner foregår der aktiviteter af relevans for naturovervågningen. Enkelte spredte, men da ofte meget lødige, projekter er en realitet.

Men derudover er der et oplagt behov for, at det samlede naturovervågningsprogram her kan hente støtte mht. afklaringen af teoretiske og metodiske problemstillinger.

Endelig skal nævnes *naturinteresseorganisationerne*. Noget af den bedste naturovervågning, der hidtil er udført herhjemme, er sket indenfor disse organisationers regi.

Som eksempel kan nævnes de årligt gennemførte punktællinger af ynglefugle i det danske agerland (se figur 2). De herved indsamlede indeks for størrelsen af ynglefuglebestanden er en god indikator for den brede almindelige udviklingsretning for landbrugslandet som levested for den almindelige fauna.

Interesseorganisationernes styrke ligger i deres muligheder for indenfor et kort tidsrum at foretage registreringer, der kræver mange kvalificerede observatøres medvirken.

Det korte og det lange sigt

Det turde være klart, at overvågning af den danske natur er en opgave, der langt overstiger, hvad et enkelt kontor med en snes ansatte kan magte. Vi ser da også vores opgave som primært at forsøge at stimulere til koordinering og samarbejde mellem de dele af sam-

fundet, som allerede er igang, hvilket primært vil sige indenfor de ovennævnte fire miljøer.

I den udstrækning, dette ikke har udsigt til at give den tilstrækkelige dækning, kan naturovervågningskontoret indenfor sine egne begrænsede budgetter iværksætte den supplerende overvågning der måtte være fornødent.

Ideelt set betragter vi det som vores langsigtede mål at gøre naturovervågningen overflødig. Det bedste ville jo være, at samfundet udnyttede sit naturgrundlag på en sådan måde, at dette ikke blev skadet. Næstbedst ville det være, om alle dele af samfundet havde så stor opmærksomhed overfor naturens trivsel, at der ikke var behov for at etablere et selvstændigt overvågningsorgan.

Dette ideal er i smuk overensstemmelse også med Bruntlandkommissionens anbefalinger. Indtil de er indfriet, vil der imidlertid være rigeligt at gøre, med at udrede trådene i det kompleks af måder vi påvirker de i forvejen ikke mindre komplekse økosystemer.

Indtil vi har fået rede på det, og så længe naturens krise fortsætter, er der kun et, klart og almengyldigt råd at give: At miljøpåvirkningerne – hvor uskadelige de enkeltvis end må forekomme at være – begrænses mest muligt. Også det synes sælerne på Anholt – sammen med vore øvrige havmiljøproblemer – med al ønskelig tydelighed at vise.

Forstplanteskolen, Verringe

Planteskolen er tilsluttet »Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter«

Alle slags skovplanter tilbydes i prima kvalitet.

Forlang prislister

Indehaver: Ole van Tol

Tlf. 09 75 12 88

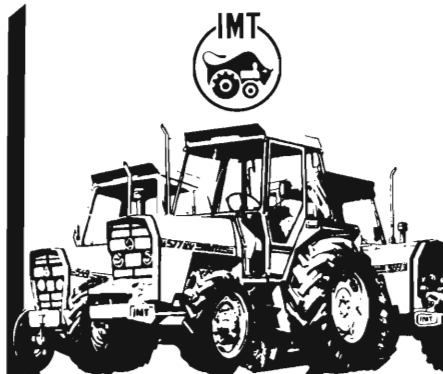
Hedeselskabets exportsælgere når vidt omkring !

HEDESELSKABET

Handelsafdelingen
Klostermarken 12
Postboks 110
8800 Viborg
Tlf 06 62 61 11

Hedeselskabet exporterer juletræer til 10 lande.

**INTRODUKTIONS-
TILBUD**
24 MDR. REKLAMATIONSRET

Modeller fra
47 HK - 85 HK

IMT 549 2WD 47 HK . **89.900**

IMT 569 2WD 63 HK . **109.800**

IMT 569 4WD 63 HK . **125.400**

Med ekstra reduktionsgear
opnås arbejdshastigheder
fra under 200 mtr. i timen!

... ÅRETS BEDSTE TRAKTORKØB ...

IMT-DANMARK
*03 67 90 60

VOLLERSLEV MASKINFORRETNING
SLIMMINGEVEJ 50-4100 RINGSTED

Husk!!

**ring til Skovtrim på tlf. 08 95 63 37
eller biltlf. 049 7 12 89**

Skovning, udkørsel m. v. udføres hurtigt og professionelt

Uforpligtende tilbud gives – vi kommer overalt i landet

SKOVTRIM

v/ Kaj Poulsen . Tryvej 153 . Try . 9750 Østerrå

Nyt høreværn på Jonseredhjelm

Her i foråret præsenterer Jonsered Pro-Team en ny hjelm med en ny type høreværn til skovarbejdere. Hjelmen fremstilles i ABS-kvalitet, og er godkendt efter nordisk standard.

Mange skovarbejdere har et problem med, at høreværnet klemmer ubehageligt hårdt. Dette nye høreværn har samme anlægstryk uanset hovedstørrelse. Dette er opnået ved at fjederarmene har en ny konstruktion af specialhærdet fjederstål.

For at øge lydisoleringen yderligere er der på tætningsringens nederste del en forhøjning, der passer til hulningen bag kindbenet. Tætningsringene er fremstillet af et nyt materiale, der ikke er så varmt som det gamle.

Hørkopperne kan justeres i siden og højden. De har 3 indstillingsmuligheder: Arbejds-, hvile- og transportstilling.

I såvel hvile- som transportstilling rører hørkopperne aldrig hjelmen. På andre hjelme ligger hørkopperne mange gange imod hjelmen i transportstilling, og dette medfører, at kopperne ikke har mulighed for at blive tørre. Dermed risikerer man, at de fugtige hørkopper leder lydbølgerne. Takket være nykonstruktionen kan hørkopperne nu tørre mellem arbejdsperioderne.

Også visiret er nykonstrueret. Det har større lysgennemgang på grund af rektangulære og større netmasker samt tyndere træde. Visiret kan indstilles i 2 positioner, og når man slår visiret op, slås evt. vand af.

Hjelmen importeres af AGAMA DANMARK A/S og forhandles gennem Jonsered/Pro-Team forhandlerne over hele Danmark.

Pressemeddelelse

DST 1/88 udkommet

Midt i juni er det første hæfte af Dansk Skovforenings Tidsskrift nr. 1 for 1988 udkommet. (Let forsinket pga. redaktionens arbejde med Dansk Skovforenings jubilæumsbog, der kommer i september).

Hæftet indeholder to artikler:

Hugstforsøg i bøg af H. Bryndum.

Denne artikel er baseret på et foredrag som Bryndum holdt på universitetet i Göttingen i forbindelse med overrækkelse af Burckhardt-medaljen. Den indeholder bl.a. en række ikke tidligere offentliggjorte målinger af de igangværende hugstforsøg på Bregentved og Sønderborg.

Artiklen viser at tilvæksten er ret upåvirket af hugststyrken inden for et ret bredt hugststyrkeinterval. Der tages først tilvækst i totalmasse, når grundfladen kommer under 50% af det maksimale.

De stærke hugster fremmer udviklingen af stort dimensioneret træ, men kvaliteten af det producerede træ forbedres ikke.

Den bedst egnede hugst til at lave kvalitetstræ er en B-C hugst – først svag, senere lidt stærkere.

Økonomiske vurderinger viser at hvis formålet med skovdriften er at få størst muligt kasseoverskud, kan man bruge B, B-C, C og også D-hugst. Hvis man desuden vil overholde store reserver i skoven, er B-hugsten den bedste. Ønsker man derimod størst mulig forrentning af den investerede kapital, synes D-hugst at være den bedste, men også C-hugsten kan bruges, hvis man også ønsker opretholdt rimelige reserver.

Sitkagran og micans af B. Bejer er den anden artikel. Den omhandler angreb på sitkagran af jætdebarkbillen – *Dendroctonus micans* – som var meget almindelig i 50'erne og sine steder truede sitkaens trivsel.

Artiklen er baseret på en spørgeun-

dersøgelse foretaget i 1984. Indtrykket er at micansangrebene er i ro og ikke af større betydning. (I 1986 er billen dog blevet mere udbredt uden at situationen er alvorlig). Det påpeges at det formentlig ikke kun er tørke der kan igangsætte angreb, men også stærk vinterkulde.

Som et interessant biresultat kan nævnes at landets samlede areal med sitka kan anslås til 30.000 ha. Der er klar tendens til at arealet vil blive forøget i de kommende år i Jylland, især på den lette jord, samt på Midtsjælland.

Hæftet af Dansk Skovforenings Tidsskrift indeholder endelig to nekrologer over afdøde forstmænd, hhv. Asger Tage-Jensen og K.F. Andersen.

Hæfte 1 af DST kan købes i løssalg for 50 kr. inkl. moms plus forsendelse. Abonnement for 1988 koster 190 kr. inkl. moms og forsendelse. Henv. redaktionen, tlf. 01 24 42 66.

sf

RIKO

RIKO FRONTLÆSSER

NYHED!

Type TN 200 - 700 kg. **11.520-**
Type TN 500 - 1200 kg. **20.980-**

SUPER-TILBUD

på ny IMT-Traktor
m/frontlæsser og redskaber

... ved samlet bestilling
...ÅRETS KUP...
...simpelthen!

...ÅRETS BEDSTE TRAKTORKØB...

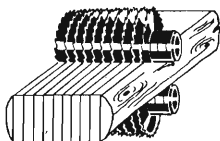
IMT-DANMARK

SLIMMINGEVEJ 50 - 4100 RINGSTED
*03 67 90 60

AFKORTET NÅLETRÆ KØBES

KASSETRÆ - LÆNGDE 240 CM

TØMMER - LÆNGDE 370 CM

**Midtjydsk Savværk
& Emballagefabrik A/S**

Fynsvej 2 - 7330 Brande - Tlf. 07 18 28 00

Præsentation af Valmets nye traktormodeller

De nye traktorer har bl.a. en ny og kraftigere foraksel, bedre lift, opvarmning af kabinen før start.

Af konsulent EBBE BØLLEHUUS, Skovteknisk Institut.

Sammen med journalister fra landbrugspressen var jeg deltager i en tur til Åbo i Finland, hvor vi besøgte Valmets samlefabrik for Saab-bilen og derefter blev præsenteret for årets nyheder på Valmets traktorer.

Valmet koncernen er et stort finsk industriselskab med en årsomsætning i 1987 på 7.268 milliarder Finmark (ca. 12 mia. Dkr.). Firmaet ejes af den finske stat og beskæftiger sig – foruden traktorer og personbiler – med produktion af: Maskiner til papirfremstilling, transportmateriel, automatiske styringsprocessorer og jagt- og sportsvåben. Desuden råder firmaet over en produktions- og servicefabrik for civile og militære fly. Afdelingen for traktorproduktion har fabrikker i Finland, Sverige, Brasilien og Tanzania.

Årets nyheder på Valmets Traktorer

Af særlig interesse for skovbruget er:

- Ny og kraftigere foraksel med indbygget styrecylinder der er symmetrisk opbygget og giver lige stor styrkraft til begge sider. Styrehydraulikken har fået større kapacitet og større styrkraft. Castervinklen på den nye foraksel er 0° for at muliggøre tvillingmontering. Der kan nu eftermonteres bremses på forakslen.
- Forbedret lift, idet løfteevnen nu er

Figur 1. Valmets nye luftaffjedrede sæde med utallige indstillingsmuligheder kan fås som ekstraudstyr.

44 kN mod tidligere 40 kN. Desuden er hitchkrogen ændret således, at den kan sænkes praktisk talt helt ned til jorden.

- Til liften fås som ekstraudstyr hydraulisk løftespindel og topstang, begge med hydrauliklås.
- Lynkoblingerne for hydraulikudtagene er blevet forsynet med en op-

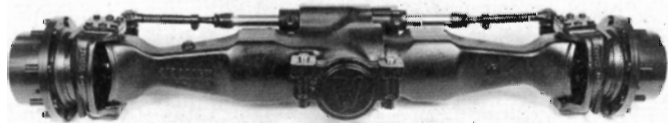
samlingsanordning for lækolie. Den ene ventil er nu omstillelig til trykstyret retur ("Kick-out").

- Som ekstraudstyr kan der fås et luftaffjedret førersæde med bedre dæmpning og flere indstillingsmuligheder.
- Til brug om vinteren fås nu en el-kabinevarmer med blæser til opvarmning af kabinen før start. Kabinevarmeren tilsluttes netspænding sammen med den standardmonterede motorvarmer.
- Turbomotorerne i Valmet 505 – 805 har fået ny turbo med mindre rotor som giver hurtigere reaktioner ved belastningsændringer, samtidig med at brændstofforbrug og røgudvikling bliver lavere.

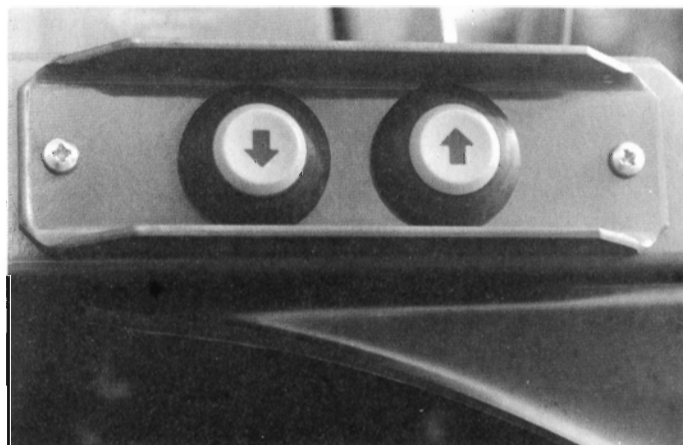
Af særlig interesse for landbruget kan nævnes, at Valmets mellemklassetraktorer nu kan leveres med elektronisk liftregulering benævnt "Autocontrol". Desuden introduceres en radarbaseret hjulslipskontrol som ekstraudstyr til autokontrol samt en køredatamat – Valmet Agrodata – til kontrol af arbejdsydelsen med traktor og redskab.

Den mest synlige nyhed er dog at Valmets traktorer nu kan leveres i 5 forskellige farver, nemlig rød, gul, blå, grøn og hvid. Førerhuset er i alle tilfælde sort med gråt interiør.

Figur 2. Styrecylinderen er integreret i forakslen og er godt beskyttet.

Figur 3. Med "autokontrol" kan løft og sænk af liften ske med trykknapper placeret dels på bagskærmen, dels inde i kabinen.

DSL mener at den opslåede stilling i Søhøjlandets Skovdyrkerforening blev aflønnet 20% lavere end tidligere, og derfor ønskede man ikke at bringe annoncen i Skovbrugstidende.

Af skovfoged POUL MUNK-POULSEN, Danske Skovteknikers Landsforening.

I Skovens majnummer side 173 bragtes et indlæg fra Ole Høggård, Skovbrugets Arbejdsgiverforening, omkring besættelsen af en stilling som skovfoged ved Søhøjlandets Skovdyrkerforening. Vi har modtaget nedenstående svar fra DSL:

Sagen tog sin begyndelse i foråret 1987. Indtil da var Søhøjlandets Skovdyrkerforening blevet betjent af en skovrider og to skovfogeder, men pr. 1/1 1987 antog bestyrelsen en tredje skovfoged, som primært skulle tage sig af pyntegrønt og juletræer. For alle 3 skovfogeder var udarbejdet en ansættelseskontrakt jf. "Almindelige bestemmelser" par. 2, og ifølge kontrakten aflønnes skovfogederne med "DSLs normallønninger" (kontraktens ordlyd) plus rådighedstillæg, kontorholdsgodtgørelse og pensionsordning.

Den 27/3 1987 afskedigedes de to ældste skovfogeder (henholdsvis 20 og 37 års anciennitet) under henvisning til foreningens økonomi. Disse opsigelser trækkes imidlertid tilbage ved brev af 18/8 1987 hvori der direkte står "den oprindelige ansættelseskontrakt fortsætter uændret". Man må altså gå ud fra, at bestyrelsen ved en grundig gennemgang af foreningens økonomi alligevel fandt, at der var basis for 3 skovfogeder.

Budgetlægningen for 1988 munder imidlertid ud i, at de to ældste skovfogeder igen afskediges, det sker ved brev af 29/1 1988. Samtidig opsiges Skovdyrkerforeningen den sidst ankomne skovfogeds kontrakt, idet man ønsker en ændring i den lønreguleringsmekanisme, som var aftalt ved kontraktens indgåelse godt et år tidligere.

Under indtryk af dette og den behandling de to ældste skovfogeder var blevet udsat for, mente skovfogeden ikke, der var basis for et konstruktivt samarbejde mellem ham selv, besty-

relsen og skovrideren. Han valgte derfor selv at afbryde ansættelsesforholdet.

Den 1/3 1988 modtog DSLs sekretariat et stillingsopslag, hvor Søhøjlandets Skovdyrkerforening søgte en skovfoged med "aflønning som for skovfogeder ved Statsskovbruget". Undertegnede kontaktede telefonisk skovdyrkerforeningens skovrider dagen efter og forespurgte, hvad der lå i denne formulering. Svaret var, at det var tjenestemandslønssystemets lønramme 22 plus rådighedstillæg, kontorholdsgodtgørelse og pension som tidligere.

Dette indebar, at den skovfoged, som skulle afløse de 3 tidligere ansatte skovfogeder, skulle have en løn, som lå ca. 20% under, hvad disse havde fået. Det var på denne baggrund, DSL besluttede ikke at bringe stillingsopslaget i "Skovbrugstidende" og samtidig meddele medlemmerne, at sekretariatet burde kontaktes inden stillingen blev søgt, idet DSL formodede, at man ville annoncere andetsteds.

Samme dag skrev DSL til Skovdyrkerforeningen og meddelte dette, og samtidig anmodede DSL om et møde, hvor sagen kunne drøftes, jvf. "Almindelige bestemmelser" par. 3.

Dette brev modtog DSL aldrig svar på, derimod fik DSL en henvendelse fra FR, vores hovedorganisation, som med undren havde modtaget en henvendelse fra SALA. DSL var lige så forundret over ikke at have fået en henvendelse fra SA, inden hovedorganisationerne blev involveret, og foreslog derfor, at et møde kom i stand mellem DSL og SA. Det videre forløb var som skitseret af Ole Høggård.

Vedr. "aflønning som for skovfogeder i Statsskovbruget"

Da mange private skovejere, ligesom Søhøjlandets Skovdyrkerforening tror, de aflønner som en statsskovfoged, når de giver lønramme 22 plus rå-

dighedstillæg, kontorholdsgodtgørelse og pension, kan der være grund til at påpege, at aflønning ikke kun er det beløb, der står øverst på lønsedlen hver måned, men også omfatter alle andre goder, som stillingen medfører.

En statsskovfoged er *tjenestemand* og har som sådan sikkerhed i ansættelsen. Det er vanskeligt at sige, hvad denne sikkerhed er værd, men for skovfogederne i Søhøjlandets Skovdyrkerforening havde den givet været meget værd. Tjenestemænd får desuden en af arbejdsgiveren betalt pension på ca. 13% af lønnen.

Statsskovfogeder har tjenestebolig til billig husleje og både ud- og indvendig vedligeholdelse betalt af staten, tjenestestedstelefon (skovf. betaler p.t. 99 kr./kvt. for egen brug af telefonen), rådighedstillæg, kontorholdsgodtgørelse, brændeordning, som sikrer billig varme samt en række cirkulærebestede godtgørelser vedr. jagt, hundehold, uniform/arbejdstøj, avis, faglitteratur m.v.

Når endvidere tages i betragtning, at en del af disse godtgørelser er skattefrie, må det være indlysende, at lønramme 22 plus rådighedstillæg, kontorholdsgodtgørelse og pension ikke er dækkende for at aflønne "som for skovfogeder ved Statsskovbruget".

Ved udarbejdelsen af DSLs normallønninger er der netop taget højde for, at privatansatte ikke nyder tjenestemandsløvens beskyttelse o.lign. DSLs normallønninger er ikke forhandlet med nogen arbejdsgiverpart, men baserer sig på lønindberetninger fra medlemmerne, tjenestemandslønningerne og de overenskomstdækkedes lønudvikling. Det bør endvidere bemærkes, at der i det private skovbrug ofte er særlige ansvars- og kompetanceforhold, som gør sig gældende.

Vallø Stift 250 år

Vallø Stift kunne d. 14. maj 1988 fejre at det er 250 år siden Stiftet blev grundlagt med det formål at sikre ugifte damer af adelsstanden en smuk bolig og en understøttelse så længe de lever.

Jubilæet blev markeret ved en stor festlighed i slotsparken med deltagelse af indbudte gæster – bl.a. dronning Margrethe, stiftets protektor dronning Ingrid – stiftets damer, samt de ansatte i landbrug, skovbrug og gartneri.

Ved samme lejlighed uddeltes fem Vallø Stift jubilæumslegater. Børneringen og Grevinde Danner stiftelsen fik hver 50.000 kr., og der var 100.000 kr. til Tureby og Omegns landboforening, til Køge Museum samt til Dansk Skovforening. Stiftets kurator, kammerherre I. Estrup, motiverede den sidstnævnte pris med bl.a.:

– Dansk Skovforening har netop udskrevet en designkonkurrence omkring anvendelse af den forkætrede rødkernede bøg, som i årenes løb har voldt så mange problemer. Der er i skovbruget stor interesse for at finde anvendelse for dette røde, flammede ved, og derfor har Stiftet ønsket at støtte bestræbelserne for at bruge rødkernet bøg i f.eks. danske møbler.

Støtte til adelsdøtre

Der er i tidens løb indskrevet 1546 damer i Stiftet. Baggrunden for oprettelsen var ønsket om at løse en social opgave. En adelsdatter som forblev ugift, var i en vanskelig position. Hun var opvokset med adelens skikke og vaner, men hun arvede intet og kunne som ugift ikke umiddelbart fortsætte denne tilværelse.

Som indskrevet i Stiftet kunne man når som helst fra det 17de år hæve renter af det indskudte beløb, få stillet en standsmæssig fribolig til rådighed og nyde andre privilegier, såsom at få til delt en vis del af det vildt der blev nedlagt på godset. I gamle dage blev der også stillet kusk og charabanc til damernes rådighed; dette er dog i dag afløst af en lille bil.

I nyere tid har det omgivende samfunds udvikling på det sociale område reduceret Stiftets funktion. I 1976 ændredes derfor fundatsen så overskuddet fra Stiftets virksomhed efterhånden vil gå til forskellige almennyttige – kunstneriske, videnskabelige, kulturelle og erhvervsfremmende – formål.

Kurator for Vallø Stift, kammerherre Iakob Estrup, overrækker et jubilæumslegat på 100.000 kr. til formanden for Dansk Skovforening, kammerherre Vilhelm Bruun de Neergaard.

I anledning af jubilæet er Stiftets historie beskrevet i bogen "Vallø, et kvindehus gennem 250 år", som er re-

digeret af Sys Hartmann, der selv bor i en af de gamle boliger over for slottet (Gyldendal, pris 475 kr.).

sf

Siden 1896

HJORTSØ PLANTESKOLE

4470 Svebølle

Tlf. 03 49 30 20* og 03 49 30 40
Indehaver: P.V. Pedersen

*Skov-, læ- og hækplanter
Forlang prisliste
Planteskolen er tilsluttet
Herkomstkontrollen med
skovfrø og -planter*

TOPKAPNING

Kogleplukker søger
sommerbeskæftigelse.

Topkapning, oprisning af
store træer, beskæring og
fældning af store og
vanskelige træer.

Mange års erfaring.
Forsikring haves.

Peter Ochsner
Tlf. 06 15 80 85

Thomas Christensen
Tlf. 06 82 31 29

Produktion:

Dansk tømmer,
planker, brædder og lægter

Købes:

Nåletræ
til bygningstømmer

A/S SKÆRBÆK SAVVÆRK

Skærbækvej 12 - DK-7400 Herning
Tlf. 07-12 41 88

Måske er en Bambus-PC ikke helt ude i SKOVEN

Dansk Skovforening er fra flere sider blevet opfordret til at afprøve en lavpris PC. Vi har set på forskellige muligheder og har fundet frem til en løsning, der ikke blot økonomisk ser tiltalende ud - der er tillige tale om tekniske specifikationer, der overgår langt dyrere mærkevarer.

Af SØREN KARGÅRD NIELSEN, Dansk Skovforening.

Historien om tastaturet, der gik i stykker efter et års tid fordi sølvpapiret under tasterne var nedslidt hører med, når der tales om lavpris PC'er. Forhandleren havde i mellemtiden drejet nøglen om og kunden stod med en uanvendelig maskine. Sådanne maskiner og sådanne forhandlere findes måske stadig; men der bliver færre af dem.

Liv eller død

Før markedsstandarden ændrede sig til den større PC AT-maskine, havde de etablerede mærker - IBM, Olivetti m.fl. - ingen egentlige konkurrenter på dette marked. Dansk Skovforening kunne tilbyde flere anerkendte PC AT-produkter til markedets laveste priser.

Nu hvor standarden er ændret ser situationen lidt anderledes ud. Flere importører har slået sig op på at lancere billige PC AT'er fra Taiwan med direkte henblik på salg til erhvervslivet.

Vi har kigget et par stykker efter i sømmene. Det viser sig, at det er muligt at opnå en løsning, der kommer op på højde med de anerkendte mærkevarer. Hertil skal dog bemærkes, at vi kun har afprøvet maskinen i en kortere periode. Vi har samtidig fået indblik i en turbulent verden, hvor eksempelvis dagsprisen på PC'ens hukommelse kan være et spørgsmål om liv eller død for en forhandler.

En uskarp kniv

Når du skal ud og købe en PC, er det selvfølgelig først dit behov og dernæst programmerne du skal kigge på. Som tidligere nævnt i denne rubrik (f.eks. SKOVEN 2, 1986), må du først finde de programmer eller programpakker du skal bruge og DERNÆST se på maskinen.

Et af de vigtige kendetegn ved en god PC er et godt skærmbillede - det skal du kigge på, hvergang du bruger

din PC. At arbejde med et dårligt skærmbillede kan være ligeså enervende som at arbejde med en uskarp kniv.

Et skærmbilledes kvalitet afgøres af tre forhold:

- 1) Skærmen selv,
- 2) Den elektronik, der styrer skærmbilledet, og
- 3) Det program, der styrer elektronikken.

Som PC'en er bygget op idag omkring IBM-teknologien, er det brugeren selv, der afgør hvilken kombination af de 3 faktorer, der findes bedst.

Det siger sig selv, at man som almindelig bruger - i det hav af leverandører af skærme, elektronik og programmer til IBM's PC, der findes på markedet - er ladt noget i stikken som følge af den mangel på standard, der præger markedet.

Og vil man have farveskærm eller ej? Hertil kommer rygter om strålingsfare for gravide ved visse skærmtyper - så måske skulle man anskaffe en lavstrålingskærm?

Dansk Skovforening anbefaler, at man afprøver de programmer, man ønsker at anvende, på de skærme og

Lavpris PC'er kommer oftest fra Taiwan og går bl.a. under navnet Bambus-PC'er.

maskiner, der er aktuelle. For tekstbehandlingsprogrammer er det f.eks. interessant at se, hvordan fremhævet skrift, understregninger m.v. vises på skærmen. For regneark m.fl. er det grafikmulighederne, der skal undersøges.

Dansk Skovforening kan i Skovens Hus fremvise en række forskellige skærmtyper og programmer. Hvis man ringer i forvejen, er det muligt at få en egentlig demonstration.

Til den lavpris-løsning, der her skitseres, er der valgt en "NEC Multisync GS" papirhvid skærm, der kan vise 64 gråtoner. Som navnet måske antyder, er der ikke tale om nogen lavpris-skærm, men derimod en mærkevare, der er kendt for god kvalitet. Skærmen er valgt med ovenstående betragtninger for øje. Samtidigt er skærmen så avanceret, at den kan tilpasse sig en

eventuel ny maskine, hvis man en dag får behov for at udskifte selve PC'en.

PC'en taler dansk

Resten af PC'en, dvs. tastatur og centralenhed, leveres fra den jyske importør af "NORDAT-286". For de teknisk interesserede følger her en oversigt over maskinens fortræffeligheder:

Processortype	80286
Hastighed Mhz	12
HardDisk Mbyte	20
Tilgangstid ms	28
Floppydiskette	1.2 Mb
RAM Kbyte	1000

Det fremgår af disse data, at der i høj grad er tale om en maskine, der hvad ydelse angår, lever op til betegnelsen "erhvervs-PC".

Dansk Skovforening har valgt at udstyre maskinen med det danskspro-

gede IBM DOS 3.3, ud fra den betragtning, at ekstraprisen herfor rigeligt opvejes af de fordele, den danske DOS 3.3 giver.

Discountpris

Prisen for hele herligheden inkl. hjælp med opstilling og opstart er 16.000 kr. ekskl. moms. Hertil kommer dog transportudgifter og eventuelle pristigninger som følge af den turbulente situation omkring priserne på PC'ens hukommelse.

Garanti

Der ydes et års garanti på udstyret. Det foregår på den måde, at man, såfremt der opstår fejl, sender udstyret til importøren.

Efter det første års garanti er det muligt for 1.500 kr. årligt at fortsætte med en lignende ordning. Desuden kan man for 4.500 kr. årligt få direkte tilkaldeservice, så udstyret bliver repareret hurtigt på stedet, hvis uheldet opstår.

Det springende punkt ved lavpris-udstyr vil dog altid være tilliden til importøren. Vælger han at lukke butikken, er det så som så med en afgiven garanti.

Firmaet "Service Gruppen" har haft stor succes med at yde uafhængig service til adskillige PC-fabrikater, og det er da også muligt at indgå aftale med dette firma om denne bambus PC fra Taiwan.

For nærmere oplysning ring til Dansk Skovforening, tlf. 01 24 42 66.

SKOVGØDSKNING med gødningsblæser

- nu også løs gødning

SKOVSPRØJTNING med tågesprøjte eller pistol

Ring og hør vore priser - vi kommer over hele landet

KONGSHØJ MØLLE Sprøjteservice ApS

5871 Frørup - Tlf. 09 37 12 42 - Bil-tlf. 049 - 69 44 2

Vi køber primært

B og C kævler i bøg.

Vallø Stifts Savværk

4681 Herfølge - telf. 03 68 33 13

Specialist i grøfteoprensning

Vi anvender vores egne maskiner, som vi igennem 20 år har udviklet og til stadighed forbedrer. Maskinerne er udviklet specielt til de danske forhold, hvilket betyder, at de kan arbejde i skoven på et minimum af plads uden at beskadige de træer, der står tæt ved grøfterne.

På en normal arbejdsdag kan vi rense fra 200 meter til 1000 meter alt efter grøfternes tilstand.

7 maskiner med fører står til Deres rådighed over alt i landet.

Vi kører udelukkende med faste timepriser, som p.t. er 250 kr. excl. moms.

Ovenstående er Deres garanti for et veludført job.

De er velkommen til at ringe eller skrive, hvis De ønsker yderligere information.

Leestrupbyvej 10
Leestrup
4733 Tappernøje

**Paludans
Planteskole A/S**

Klarskov - 4760 Vordingborg
Telefon 03 78 20 09

Skovplanter, Læ-, Hæk- og
Hegnplanter.

Tilsluttet Herkomstkontrollen
med skovfrø og -planter.

Gi' plads til sommerfuglene

Der bliver bedre livsbetingelser for sommerfugle, hvis man lader enkelte arealer, f.eks. skovlysninger, stå uden for normal drift og giver plads til brændenælder og andre urter.

Af cand. scient. ANNE-MARIE ROLEV, Parkteknisk Institut.

"Planlagt uorden" gavner sommerfugle

Vores indretning af grønne områder, parker og skov bærer oftest tydeligt præg af ordenssans og effektive plejemetoder. Det ser pænt og "ordentligt" ud, men giver os ingen udpræget naturoplevelse.

Hvis vi vil opleve flere spændende dyr og planter i vores omgivelser, må vi sørge for, at de får et egnet levested.

Vi må på mange måder tage vores ordenssans op til revision og give plads til f.eks. brændenælder og andre urter, der normalt bliver betragtet som ukrudt, men som er vigtige i de økologiske sammenhænge. Vi skal være indstillet på at lade flere arealer stå uden for normal drift og pleje, bl.a. skovlysninger og bryn.

Ved at skabe "planlagt uorden", kan vi forbedre levevilkårene for en lang række vilde planter og dyr, ikke mindst sommerfuglene.

Sommerfugle lever af planter

Dagsommerfuglene er nogle af de insekter, vi lægger særlig mærke til. De er oftest meget smukke, og de har en spændende levemåde.

Deres livsrytme er nøje tilpasset det naturlige miljø de lever i. Sommerfugle lever af planter. Den voksne sommerfugl suger nektar, og larverne er planteædere. Æggene afsættes på planter, og i sommerfuglens livscyklus er det vigtigt, at larvestadiet falder nøje sammen med den periode på året, hvor der er mest føde til rådighed. Sommerfuglens livscyklus følger derfor nøje væksten af de planter, de lever af.

Nogle sommerfuglelarver lever af blade fra træer, andre af urtevekster og andre igen af græsser.

Nogle sommerfugle er mere kræse end andre, f.eks. foretrækker Hvid admiral (*Limenitis camilla*) kun lavtvoksende kaprifolier, som vokser på skygfulde steder i skoven.

Der findes "træk"- og "stand"-sommerfugle. Admiralen (*Vanessa atalanta*) er en træksommerfugl, som overvintrer i Middelhavslandene. Den er

Figur 1.
Citronsummerfugl (*Gonopteryx rhamni*). Arthur Christiansen/BIOFOTO.

god til at orientere sig i landskabet og kan afsøge store områder for at finde sit foretrukne opholdssted. Det samme kan Nældens takvinge (*Aglais urtica*) og Citronsummerfugl (*Gonopteryx rhamni*).

Standsummerfuglene er fysisk mere sårbare, idet de kun kan orientere sig i området, hvor de er vokset op. Forstyrres deres levested, er de sjældent i stand til at finde et nyt.

Brændenælder

En lang række dagsommerfuglearter lever af brændenælder. Brændenælder har en høj næringsværdi og en lang vækstsæson. Sommerfuglens larver er i løbet af 3-5 uger fuldt udvokset.

Nældens takvinge, Dagpåfugleøje (*Inachis io*) og Admiral er arter, der lever af brændenælder. Nældens takvinge foretrækker brændenælder på åbent land og Dagpåfugleøje kølige og fugtige steder langs søer, vandløb og skovbryn. De lægger mange æg på hver plante, og der skal mange brændenælder til at mætte larverne.

Admiralen lægger til gengæld kun et æg ad gangen og kan nøjes med et par planter.

Tidligere fandtes brændenælder kun på særlige voksesteder i skovrande, i lysninger og langs vandløb. I dag er brændenælder mange steder en plage, som skyldes almindelige indgreb i naturen. Overgødsning og etablering af

lossepladser, opfyldninger og lignende er med til at skabe nye voksesteder for brændenælder.

Disse "unaturlige" brændenældestande vil dog ikke nødvendigvis gavne sommerfuglene. Hvis sommerfuglene skal være i stand til at finde brændenælderne, skal voksestederne indgå i en landskabelig sammenhæng, som er "logisk" eller forståelig for insekterne.

Dette gælder især træksommerfuglene, som har en udviklet orienteringsevne.

Skovbryn og lysninger

Generelt kan man sige, at sommerfugle foretrækker de miljøforhold, som findes på overgangen mellem bevoksninger og åbent land, f.eks. i skovbryn. Den gradvise overgang in-

deholder elementer fra begge de tilgrænsende vegetationstyper. I overgangszonen kan det være vanskeligt at sige, hvor den ene type begynder, og den anden holder op.

I denne zone findes varierede lysforhold og muligheder for et væld af buske, blomstrende urter og græs, som er af stor betydning for sommerfuglenes trivsel.

Visse plantearter (f.eks. pil, slåen, vrietorn og kaprifolie) er særlig gavnlige for sommerfuglene og kan udplantes specielt i lysningerne, men ofte vil den naturlige opvækst af planter være tilstrækkelig til, at sommerfugle kan finde føde og nektar.

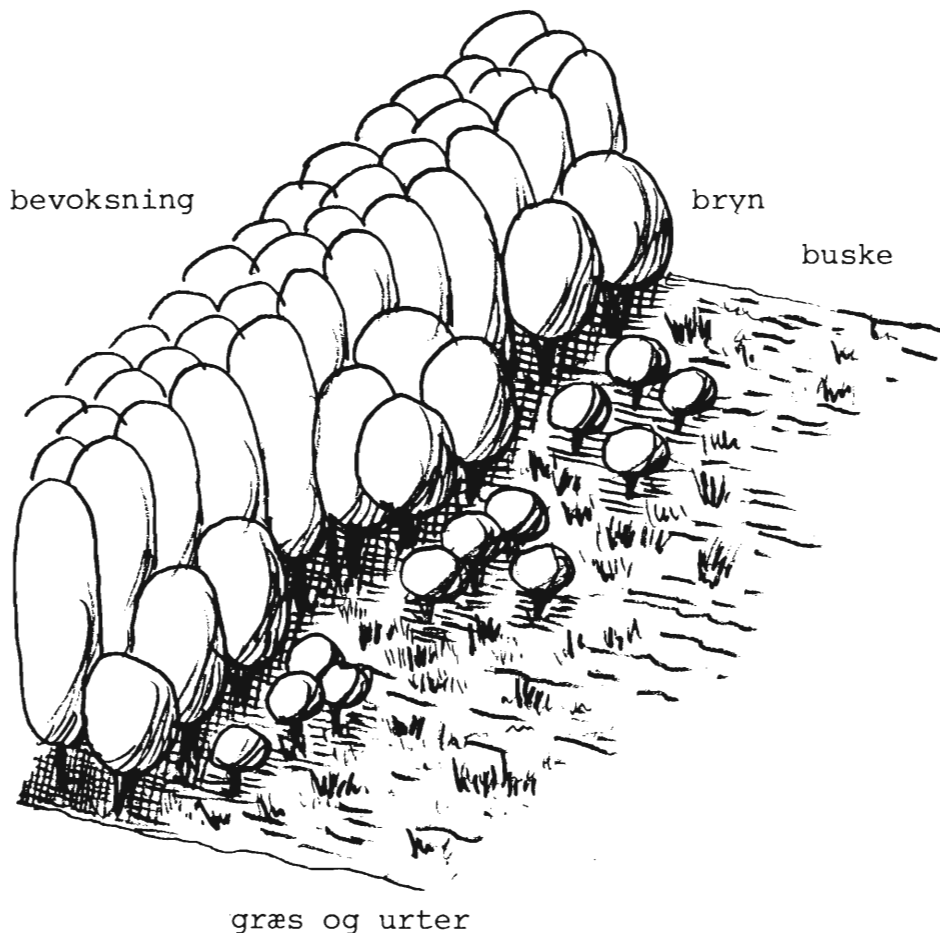
Med den rette pleje kan man opretholde en åben buskvegetation med urter og gradvis overgang til grønsvær.

Plejeindsatsen afhænger meget af de lokale forhold. Engelske erfaringer viser, at der skal foretages nedskæring af buske med 3-7 års mellemrum og slåning af grønsvær med 2-5 års mellemrum. Disse indgreb må dog ikke finde sted før i oktober måned af hensyn til dyrelivet.

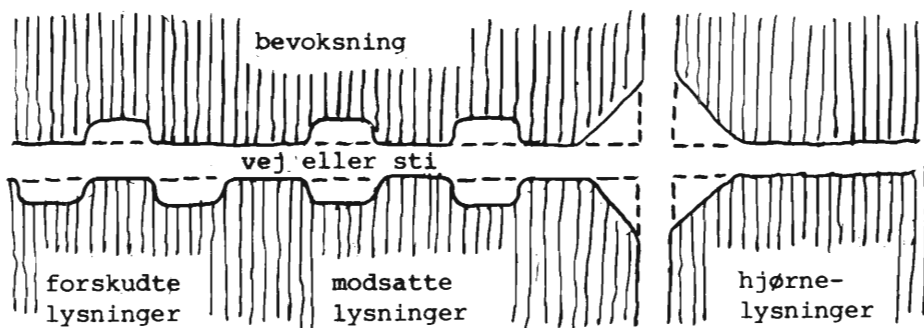
Hos den britiske "Forestry Commission" har man påbegyndt en større indsats for at forbedre levevilkårene for vilde planter og dagsommerfugle.

I skovbryn langs veje og stier etableres kunstige lysninger af forskellig form og dimension, som udregnes på baggrund af træernes højde og skygglængde.

Disse lysninger er med til at skabe en slags mosaik i skovranden, som forbedrer forholdene for en lang række sommerfuglearter.

Figur 2. Overgange mellem bevoksninger og åbent land er yndede tilholdssteder for mange sommerfugle.

Figur 3. Etablering af kunstige lysninger i skovbryn, langs veje og stier kan forbedre levevilkårene for en række sommerfugle (Forestry Commission).

Kilder
BINK, F.A. 1987: Teveel netheid in het openbaar groen is niets voor vlinders. Bosbouwvoorlichting nr. 3.

CARTER, C.I. and M.A. ANDERSON 1987: Enhancement of lowland forest ridesides and roadsides to benefit wild plants and butterflies. Forestry Commission, Research Information Note 126.

TUBI
FEDTSPRØJTE

NYHED!

Ca. 40% hurtigere smøring til en eller 2 håndsbetjening.

INTERNATIONAL FORSTSERVICE
Tlf. 09 45 14 68

Hedeselskabet 1987

– Med et underskud på 22 mio. kr. blev 1987 et økonomisk grimt år for Hedeselskabet. Soliditeten er der imidlertid ikke noget i vejen med, kunne bestyrelsesformanden *Oluf von Lowzow* berolige de fremmødte med ved Hedeselskabets årsmøde i Viborg 9. maj. Egenkapitalen er beregnet til 227 mio. kr. eller 51% af aktiverne.

Omsætningen er nu på 449 mio. kr., hvilket er en stigning på 43 mio. kr. eller 10% i forhold til 1986.

– Der er blevet ryddet op i Hedeselskabet i 1987, fremgik det af von Lowzows beretning. Allerede i sommeren blev der udarbejdet forretningsstrategier for de enkelte afdelinger til afdækning af de fremtidige markedsvilkår og konkurrencesituationen. (Se iøvrigt en pressemeddelelse fra selskabet i Skoven nr. 3, side 107).

Der er oplyst flg. omsætningstal for de enkelte afdelinger (mio. kr.):

	1987	1986
Skovbrugsafdelingen	300	277
Miljøteknisk afdeling	52	46
Læplantningsafdelingen	23	21
Planteskolerne	19	19
Handelsafdelingen	106	95
Hydrometriske undersøgelser	10	8
Laboratoriet	14	12
Forsøgsvirksomheden	6	5
Udlandsafdelingen	7	2
Arealplanlægningen	2	2
Egne skove	30	33

Det bemærkes at der i modsætning til tidligere år ikke er oplyst et økonomisk resultat for de enkelte afdelinger. Der er imidlertid en skriftlig beretning, og herfra bringes spredte udpluk:

Skovbrugsafdelingen

Afdelingen har i 1987 fortsat ekspansionen med en stigning i hugsten på 5%. Selskabet har i dag 26 skovningsmaskiner og producerer ca. halvdelen af den danske skovflis til fyring.

For et par år siden etablerede man de såkaldte skovbruger kredse, som informerer skovejere om skovbrug. Der er nu tilsluttet 2.000 medlemmer med 120.000 ha skov.

Hovedparten af afdelingens aktiviteter har givet et tilfredsstillende resultat i 1987, men på grund af enkelte underskudsgivende aktiviteter har afdelingens samlede resultat i 1987 ikke været tilfredsstillende.

Øvrige afdelinger

Læplantningsafdelingen arbejder på uændret niveau og har i 1987 plantet 900 km trærækkede løvtræhegn. Man vil i de kommende år lægge vægt på at udvalgte velegnede provenienser. Specielt vedrørende eg arbejder man på at få flere frøavlsbevoksninger samt forske i vegetativ formering. Årets resultat betegnes som tilfredsstillende.

Planteskolerne har i flere år haft utilfredsstillende resultater. På den baggrund blev der udnævnt en ny ledelse, administrationen blev flyttet til Viborg, og antallet af medarbejdere blev reduceret. Varesortimentet skal tilpasses behovet i skovbrug og læplantning. Antallet af arter blev derfor fra såningen i foråret nedsat fra 100 til 60.

Fremover vil frøbedsproduktionen ske på planteskolen i Tvilum, mens produktionen af færdige planter sker i Brøndlundgård. Planteskolen i Studsgård bliver derfor nedlagt fra 1989 (og arealet bruges til pyntegrønt). Skovfrøcentralen i Højbjerg – som har handlet med skov- og landskabsfrø – nedlægges, og det er aftalt at Skov- og Naturstyrelsen overtager frøforsyningen.

Handelsafdelingen har i 1987 haft et godt år med stigende omsætning (+10%) og en tilfredsstillende indtjening. Afdelingen er den største handelsvirksomhed inden for dansk skovbrug. Afdelingen var i 1987 den største danske eksportør af cellulosetræ – der blev eksporteret 161.000 m³ svarende til 40% af den danske eksport.

Juletræeksporten steg med 57%, mens handlen med klippegrønt var stærkt konkurrencepræget og pressede indtjeningen ned på et lavt niveau, så omsætningen kun steg 8%.

Udlandsafdelingen har i 1987 haft et gennembrudsår. Den gennemfører og er konsulent på en række opgaver i u-lande med klitdæmpning, læhegnplantning, etablering af småskove og agro-forestry.

Selskabets egne skove omfatter 54 ejendomme med ialt 13.175 ha. Årets hugst blev på 75.000 m³ mod budgettet 61.000 m³, og den større hugst skyldes overvejende udtyndinger. Tilvæksten er i driftsplanerne beregnet til 78.000 m³. Driftsresultatet betegnes – set i ly af de relativt lave råtræpriser – som tilfredsstillende.

sf

Import for Danmark af:

SANDVIK skovspil
hjul-kæder m.v.

SANDVIK 2500
SANDVIK 3500
SANDVIK 4500
SANDVIK 5500
SANDVIK 640
SANDVIK totromlet

NIROS radio-
fjernbetjening

FA. **Gunnar Gregersen Skovservice**

Strøget 25, Nr. Snede, tlf. 05 - 77 00 77

Køb - Salg - Service - Over 20 års erfaring
- vore servicevogne kommer overalt -

Skovdyrkerforeningerne 1987

Landsdækkende

Den 6. - 7. maj samledes De Danske Skovdyrkerforeninger på Mogenstrup Kro til det årlige delegeretmøde.

For første gang siden Skovdyrkerforeningernes start i 1904 kunne man bryste sig af at være blevet en landsdækkende organisation. I december 1987 oprettedes nemlig en 16. skovdyrkerforening i det vestjyske område – Ringkøbing amt og den nordlige del af Ribe amt. Foreningen har fået en flyvende start og har nu – et halvt år senere – tilslutning fra ca. 100 medlemmer med tilsammen omkring 3.000 ha skov.

Skovdyrkerforeningerne mener bl. a. med dette tiltag at have forsøgt at leve op til skovpolitisk udvalgs tanker om at øge de opsøgende aktiviteter overfor skovejere uden tilknytning til en skovbrugsfaglig rådgivning.

1987 blev et vanskeligt år

Den samlede omsætning i Skovdyrkerforeningerne steg kun med godt 1% i kroner på trods af en væsentlig øgning af de omsatte råtræmængder og ikke mindst en voldsom stigning i salget af juletræer og pyntegrønt.

På kronesiden må man konstatere, at prisfaldet på råtræet og de tidvise vanskeligheder for dele af løvtræafsætningen – her som i det øvrige skovbrug – er slået igennem. Der er dog ingen grund til pessimisme. Med større mængder vil forbedrede prisforhold slå hurtigt igennem.

Vigtigst af alt for fremtiden er den store stigning i medlemstilslutning fra 1986-87. De Danske Skovdyrkerforeninger voksede med ca. 400 medlemmer og næsten 6.000 ha, således at vi nu repræsenterer 27% af de danske skovejere og 19% af det privatejede skovareal. Interessant har det været at flere og flere mellemstore skovejendomme har set deres fordel i et samarbejde med Skovdyrkerforeningerne.

Skovejerkurser

Ideen med at tilbyde skovejere kurser i skovbrug har været en succes og foreningerne fortsætter denne aktivitet i den kommende sæson. Der er tale om dels ugekurser – som tilbydes bredt under ordningen ”En uge på Landbrugsskole” – dels 5 x 1 dages kurser strækkende sig over op til 5-6 måneder. De sidstnævnte arrangeres hovedsaglig lokalt af en eller flere skovdyrkerforeninger. Vedføjede opstilling giver en oversigt over de planlagte kurser.

	1986	1987
Areal	51.290	57.276
Medlemmer	6.596	6.922
Samlet omsætning	122,8 mill.	123,6 mill.
Heraf salg af råtræ	75,0 mill. 197.000 m ³	70,4 mill. 201.500 m ³
Salg af pyntegrønt	5,5 mill. 77.000 træer	8,4 mill. 137.500 træer
	570 ton	810 ton
Entrepreneurvirksomhed	31,7 mill.	33,8 mill.

Sekr. leder Karsten Raab

Ugekurser i skovdrift 1988-89

Oversigten viser hvilke kurser der afholdes på de enkelte landbrugsskoler. Kursernes navn er forkortet som angivet neden for:

- P: Pyntegrønt
- S: Småskovbrug og rationel skovdrift
- T: Tilplantning, også af marginale jorder
- V: Vedproduktion
- ØP: Økonomi og planlægning
- E: entreprenørkursus
- Proj: Projektkursus, der arbejdes med selvvalgte emner
- X: Skovens træer, arter og vækstkrav

1: Angiver et begynderkursus

2: Forudsætter lidt kendskab til skovdrift

Kursussted:

Dalum v. Odense: P1 (uge 37), S1 (uge 41), V1 (uge 44), E: (uge 21).

Hovborg v. Grindsted: P2 (uge 19).

Tune v. Roskilde: S1 (uge 8), X (sommer 1989).

Koldkærgård v. Århus: ØP (uge 40).

Lægård v. Holstebro: S1 (uge 6).

Asmild v. Viborg: T1 (uge 39), Proj (uge 5).

Try v. Dronninglund: S1 (uge 18).

Nærmere oplysninger: Kontakt skolen eller den lokale Skovdyrkerforening.

kraner og vogne

Kraner fra
2,2 - 4,6 tons meter.

Vogne fra 7 - 10 tons
med og uden drev og
med og uden
vognstyring.

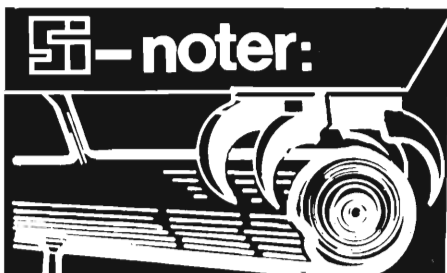
ROWITEK-MIRANA

Telefon 03 78 85 55

Gl. Færgesgård - 4771 Kalvehave

Aktuelle vejledende priser for råtræ

Effekt	Forhandlet	Offentliggjort	Gældende fra	Næste forhandling
Bøg				
Kævler	11.6.1987	Skoven-Nyt lb.nr. 22/87	11.6.1987	21.6.88
Svellekævler	30.9.1987	Skoven-Nyt lb.nr. 38/87	30.9.1987	
Bundgarnspæle	11.11.1986	Skoven-Nyt lb.nr. 47/86	12.11.1986	
Eg				
Kævler	8.12.1987	Skoven-Nyt lb.nr. 44/87	8.12.1987	
Bundgarnspæle	11.11.1986	Skoven-Nyt lb.nr. 47/86	12.11.1986	
Ask				
Kævler	8.12.1987	Skoven-Nyt lb.nr. 44/87	8.12.1987	
Bundgarnspæle	11.11.1986	Skoven-Nyt lb.nr. 47/86	12.11.1986	
Ær				
Kævler	11.6.1987	Skoven-Nyt lb.nr. 22/87	25.10.1985	21.6.88
Andet løv				
Kævler		Skoven-Nyt 1988 nr. 1 c	11.6.1987	
Nåletræ				
Savværks-tømmer, vest	25.1.1988	Skoven-Nyt lb.nr. 6/88	25.1.1988	
Savværks-tømmer, øst	25.1.1988	Skoven-Nyt lb.nr. 6/88	25.1.1988	
Kassetræ	30.5.1988	Skoven-Nyt lb.nr. 20/88	31.5.1988	
Lameltræ	30.5.1988	Skoven-Nyt lb.nr. 20/88	31.5.1988	
D.K.I.-Træ	25.1.1988	Skoven-Nyt lb.nr. 6/88	25.1.1988	
Imprægnerings-master	18.11.1985	Skoven-Nyt lb.nr. 32/86	18.11.1985	
Piloteringspæle		Skoven-Nyt 1988 nr. 1 c	1.1.1988	
Træ til Novopan				
Træindustri A/S	2.3.1988	Skoven-Nyt lb.nr. 13/88	7.3.1988	
Brænde, pæle, lægter m.v.		Skoven-Nyt lb.nr. 38/87	28.9.1987	

Varmeskader på nordmannsgran

I den første uge af juni begyndte der rundt om i landet at optræde nålebeskadigelser på nyudsprungne nordmannsgranskud.

Skaden viste sig kort efter skudbrydning med okker/gul-farvning midt på eller ved basis af de nye nåle. Der er på mange træer en tendens til, at misfarvningen er værst i spidsen af skuddet. Efterhånden vil misfarvningen, der kan gå mere over i det brunlige, brede sig til større dele af nålen, som begynder at krølle sammen. I en del tilfælde vil nåleranden rulle lidt ind, så nålen ser unormalt smal ud, og der vil ses mindre af de hvide striber på undersiden.

Enkelte nåle vil falde af, men de fleste bliver siddende, brune og sammen-

krøllede på skudaksen. Ofte dør knopperne på de berørte skud. Det er karakteristisk, at skaden kun rammer få træer i kulturerne op til 10-20%, men ofte under 5%. De skadede træer står spredt i kulturerne.

Årsagen til skadernes opståen er varme. De varmeperioder, med stille, trykkende varme vi havde i begyndelsen af juni har været tilstrækkelige til at fremkalde skader på de træer, der havde en passende udspiringsgrad ved varmpåvirkningen. Forsøg har vist, at det kun er 1-2 uger under udspringet, at træerne er følsomme for varme. De træer, der er mere eller mindre ud-sprungne får ingen skader. Forsøgene viste også, at skader kan opstå ved en lufttemperatur på kun 24°C. Tempe-

raturen ved nåleoverfladen bliver i sådanne situationer langt højere.

Varmeskader har været afbildet i farver i Skoven nr. 8, 1981 s. 183 under omtale af "ukendte skader" type 5.

Litteratur

CHRISTENSEN, P., 1981: Opgørelse af ukendte skader på nordmannsgran. Skoven, s. 182-183.

CHRISTENSEN, P., J.P. SIMONSEN og F.B. PETERSEN, 1984: Varmebeskadigelse af nordmannsgran. SI-stencil, 1984-03-26, 59 s.

*Paul Christensen
Skovteknisk Institut*

John Rolskov's Planteskole I/S

Sønder-Vissing, 8740 Brædstrup
Telefon (05) 75 40 53

SKOVPLANTER
i gode provenienser,
samt planter
til rekreative formål m.v.

Prisliste tilsendes efter ønske.

Skovplankulturerne står under
Herkomstkontrollen
med skovfrø og -planter.

Køb af savværks- tømmer

Kontant betaling

**FAXE LADEPLADS
SAVVÆRK ApS**
4654 Faxe Ladeplads
Tlf. (03) 71 61 73

Bøger og tidsskrifter til salg

Vi har ikke i denne måned bøger til salg, men vi modtager gerne nye lister. Hvis man ønsker at sælge bøger eller tidsskrifter med relation til skovbrug, udarbejder man en liste med angivelse af bogens titel, forfatter, årstal, antal sider, indbundet/hæftet samt evt. bogens stand. For tidsskrifter anføres titel og årgang/bind. Sælger anfører navn, telefonnummer og evt. træffetid.

Sådanne boglister bringes – som en service over for læserne – uden vederlag. Redaktionen er gerne behjælpelig

med at ansætte vejledende vurderingspriser. Læsere som ønsker at købe de tilbudte bøger, kontakter herefter sælger, som efter at buddene er modtaget afgør hvem der har afgivet det bedste bud.

Efterlysning

Dansk Skovforenings Tidsskrift årgang 1916, 1917 og 1918 købes – også enkelte hæfter fra disse årgange.

Henv. skovbrugsstuderende Jesper Christensen, Marstrandsvej 19, 5230 Odense M, tlf. 09 13 43 78.

Mild fyringssæson

1987/88 har været billig set ud fra et fyringssynspunkt. Fra september til og med 30. maj ligger graddagetallene 6,8% under normalen, og de er hele 15,7% under forrige sæson.

Graddagene beregnes for hver dag i månederne september til og med maj og udtrykker forskellen mellem temperaturen indendøre og udendøre. Jo højere graddagetal, jo større behov for fyring. Det skal dog understreges at disse tal ikke tager højde for solindstråling eller vindens afkølede virkning.

Det er helt overvejende i januar og

februar at der har været besparelser at hente – begge måneder ligger 20% under normalen. De tre sidste måneder af 1987 var ca. 6% mildere.

Graddagetal	1987/88	1986/87	Normal
Sept.	152	186	118
Okt.	235	239	256
Nov.	343	306	360
Dec.	435	450	457
Jan.	419	682	526
Feb.	426	490	501
Mar.	464	587	473
Apr.	339	327	324
Maj	160	258	176
Ialt	2973	3525	3191

April 1988

Nedbøren har i april været godt halvdelen af normalen, mens temperaturen har været en smule under, dog med betydelige udsving. Der har været målt nattefrost på næsten alle stationer i alle fire uger af april. I maj derimod er der kun målt frost på 4 stationer i Midt- og Sydjylland i uge 20, ellers intet.

Maj har ligesom april været mere tør end normalt, idet der faldt 31 mm mod normalt 38 mm. Temperaturen har været lidt over normalen – 0,7 grader i snit – og især uge 21 bragte de fleste steder maksimumtemperaturer på 24-27 grader. Antallet af soltimer har været normalt.

Nedbør, mm Amt	April		1/5-30/5
	Målt	Normal	Målt
Nordjyllands	28	38	32
Viborg	29	39	22
Århus	19	38	22
Vejle	15	43	33
Ringkøbing	27	39	26
Ribe	23	41	35
Sønderjyllands	18	45	43
Fyns	10	38	41
Vestsjællands	18	34	32
Nordøstsjælland	22	37	30
Storstrøms	14	34	28
Bornholms	24	33	22
Landsgennemsnit	21	39	31

Temperatur °C	4/4-2/5		2/5-30/5
	Målt	Normal	Målt
Middel	5,9	6,5	11,8
Absolut minimum	-2,1	-3,0	2,2
Absolut maximum	18,6	16,5	23,7
Antal soltimer	184	ca. 181	259
Antal frostdøgn	9	ca. 6	0
Antal graddage	312	293	150
Hyppighed af vindstyrke %	Større end el. lig flg.:		
Styrke 6 (hård vind)	14	8	6
Styrke 8 (hård kuling)	1	1	0
Styrke 10 (storm)	0	0	0
Hyppigste vindretninger	SW,NW	W,SW	E,SE

Salgs- og Servicearbejde på skovbrugsmaskiner udføres overalt i Danmark (mange års erfaring).

Speciale: Hydrauliksystemer
FMV Kraner
Spil
Flisfyr og Flishuggere
Knækstyring til vogne

Salg af FMV kraner og vogne, flishuggere
og -fyr - samt rotorser til alle skovkraner.

Svend Meldgård

Frisenvoldvej 13 - Frisenvold
8900 Randers
Salg - Service - Reparation
Tlf. 06 - 44 52 75 - Bil tlf. 049 - 7 80 30

FMG

- det nye logo for skovmaskiner
fra

RAUMA-REPOLA Forest Machine Group

Udkørselsmaskinen
BRUUNETT mini 678
og tyndingsmaskinen
LILLEBROR
kommer fra fabrikken
i Filipstad

Lillebror

er 1,8 meter bred, arbejder inde i
bestanden og fælder med sav
træer op til 30 cm i diameter.
Der er to modeller:

FMG 0410

er en fælder-bundter med klembanke.

FMG 0470

er en fælder-kvister-afkorter
som lægger træet ud til stikspor.

Lillebror - nytænkning for en
"rigtigere" tyndingsteknik.

Skovmas ApS

DK-8870 Langå Tlf. 06 46 14 11